

БЕШ ҚҮЛ
БАРОБАР
ЭМАС!

2

ЯНГИ АВЛОД

4

АСЛ
ИЛДИЗЛАРГА
ТОРТИБ

7

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРГА ТАЯНГАН ТАРАҚҚИЁТ

«МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК
ПАРТИЯСИНING ИЖТИМОИЙ-
СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 24 (1126) 2021 йил 14 июль, chorshanba

1995 йил 10 июндан чиқиб бораётган

www.mt.uz / gazeta@mt.uz / mtiklanish@mail.ru

milliy

tiklanish

ИККИЛАНИШЛАР ҚИММАТГА ТУШМАСЛИГИ КЕРАК!

Дунёда COVID-19га

чалинганлар

188 млн.га яқинлашгани,

вафот этганлар эса

4 млн.дан ошгани

хабар қилинган.

Мутахассислар

1 кунда қарийб

200 минг кишининг

инфекция юктираётганини,
вакцина олганлар эса

3.25 млрд.дан

ошганини таъкидлашмоқда.

2

«ҚИЗИЛ»
ТОИФАДАГИ
мактабда ўқув
оромгоҳи очилди.
Аммо...

3

ПРЕЗИДЕНТ
грантининг
ўзига хослиги
нимада?

4

ХАЛҚ БИЛАН
БЕВОСИТА
МУЛОҚОТ

давлат ва жамият
қурилишини
ислоҳ этишнинг
устувор
йўналишидир

5

«ТЕМУР ЁҚУТИ»
қандай қилиб
Букингемга
бориб қолган?

8

МАҚТОВГА ЛОЙИҚМИСИЗ,

ЖАНОБ
ДЕПУТАТ?

3

САНЪАТГА
ТИРҚИШДАН
КИРАЁТГАНЛАР

6

Ходиса

НАМАНГАН ВИЛОЯТИНИНГ
КОСОНСОЙ ТУМАНИДА ТАБИЙИЙ
ОФАТ ТУФАЙЛИ ЖАБРЛАНГАН
ВАТАНДОШЛАРИМИЗНИНГ
МУСИБАТЛАРИ
МУСИБАТИМИЗДИР.

Ҳукуматни фожиадан жабр
кўрганларнинг оилаларига
зарур ёрдам кўрсатишга
чақирамиз.

«Миллий тикланиш»
демократик партияси фаоллари
томонидан махсус карта очилиб,
[8600 3129 1727 9271]

офат ҳудудига юбориш учун
қўмақ маблағлари жамғарила
бошланди.

Барча фаолларимизни
косонсойлик
ватандошларимизнинг оғир
кунларида уларга елкадош
бўлишга чақирамиз.

"Fitch Ratings" xalqaro reyting agentligi
"Ipoteka-bank" ATIB reytingini "BB-"
("Barqaror" prognozi) darajasida tasdiqladi.

www.ipotekabank.uz

Муҳаррир минбари

ИККИЛАНИШЛАР ҚИММАТГА ТУШМАСЛИГИ КЕРАК!

13 июль ҳолатига COVID-19га чалинганлар сони 188 млн.га яқинлашибди. Вафот этганлар эса 4 млн.дан зиёд экани хабар қилиняпти. Мутахассисларнинг фикрича, бир кунда қарийб 200 минг киши инфекция юктиряпти. Касалланиш даражаси бўйича ҳамон АҚШ, Ҳиндистон, Бразилия ва Россиянинг «етакчи»лиги таъкидланмоқда. Шу ўринда ЖССТ 3 миллиарддан кўпроқ фуқаронинг вакцина олганини қайд этаётир.

Кечадан бошлаб эса Германия канцлери Ангела Меркел яна аҳолини белги-ланган қоидаларга қатъий амал қилишга чақирди. Гарчи ушбу мамлакат аҳолисининг асосий қисми вирусга қарши эмланган бўлса-да, хавотирлар бежиз эмаслиги айтилмоқда.

Афсуски, Ўзбекистондаги ҳолат ҳам мақтанарли эмас. Ҳар куни 450-500 кишининг инфекция юктиргани хабар қилиняпти. Ана шундай пайтда тиббиёт ходимлари коронавирусдан химояланишинг ягона йўли карантин қоидаларига қатъий риоя қилиш ва вакцина олиш эканини билдирмоқдалар.

Шунинг учун бўлса керак, ўтган ҳафта айрим депутатлар аҳолини вакцина билан эмлашни мажбурий этиб белгилаш кераклиги ҳақида гапириб, ижтимоий тармоқларда юртдошларимизни ушбу масалага жиддий ёндашишга чақирдилар. Аммо бундай чиқишлар айтиш мумкинки, ижтимоий тармоқларда қутилмаган баҳс-мунозараларга ҳам сабаб бўлди. Ҳатто анчайин эркин фикрловчи қатлам — журналист ва блогерлар вакцина масаласида мажбурийлик ноқонуний эканини таъкидлаб бошладилар. Яъни, бу масалада ижтимоий тармоқ икки тоифага бўлинди. Аммо тан олиш жоизки, бундай ёндашувлар фақат бизда кузатилаётгани йўқ. Бугун дунёнинг кўплаб мамлакатларида вакциналаштиришнинг мажбурий ёки ихтиёрийлиги хусусида қизгин муҳокамалар кетаётгани бор гап.

Аччиқ бўлса-да бор ҳақиқат шундаки, инсоният ханузгача коронавирусга қарши даво топмади. Кейинги пайтлардаги ҳолат эса ушбу иллатга қарши даво топишга ури-ниш бефойда эканини ҳам кўрсатаётгандек...

Лекин мутахассислар вакцина касаллигини осон енгизиш учун хизмат қилувчи ягона восита эканини айтмоқдалар. Аммо вакцина олиш мажбурийлиги ёки мажбурий эмаслиги деган тортишувлар кўпчиликнинг иккиланишлариға сабаб бўлаётгани рост.

Чиндан ҳам вакцина билан фақат соғлом инсонлар эмланиши шарт. Таъсирланиш эҳтимоли юқори бўлган касалликлар билан оғриганлар эса минг бора ўтказилган таҳлиллардан

кейингина эмланишлари мумкин.

Аммо нима бўлганда ҳам коронавируснинг чекинмаётганини ва у ҳамон одамларга юқаётганини кўриб турибмиз. Кимдир касалланипти, кимдир эса йўқ. Эътибор берилса, вируснинг янги тўлқини кўпроқ аввал касалланмаганларга таъсир этяпти. Тиббиёт ходимларининг фикрича, касалликка чалиниб, даволаниб чиққанларнинг иммун тизими нисбатан вирусга мослашган. Янги «мижоз»лар организм эса бу «бало»га етарлича қаршилиқ кўрсата олма-япти.

Аммо шунга қарамай, бир тоифа фуқаролар ҳеч ким ҳеч кимни бу масалада мажбурлаши мумкин эмаслигига урғу бермоқдалар. Аммо масаланинг бошқа бир жиҳати ҳам борки, баъзи касб эгаларининг вакцина олишдан бош тортишлари кўплаб фуқаролар учун хавфга айланиши мумкинлигини ёддан чиқармаслигимиз керак. Масалан, тиббиёт ходимлари ёки педагогларни олайлик. Улар ҳар куни ўнлаб, балки ундан ҳам кўп одамлар билан мулоқотда бўладилар. Бу эса уларнинг ҳар доим «хавфли ҳудуд»да фаолият олиб боришларини кўрсатади.

Демак, бундай нозик вазиятларда ҳар ким ўзи учун тўғри қарор қабул қилиши керак. Сизни мажбурлашларини хоҳламайсизми, унда касбингизни ўзгартирганингиз ёки одамлар билан камроқ муомала қилинадиган бошқа соҳани танлаганингиз маъқул.

Чунки, сиз кимнингдир ходимсиз, ишга киришда зиммангизга маълум бир мажбуриятларни олгансиз ва иш берувчи ҳам ўз талаблари билан сизни таништирган. Шу маънода, чиндан вакцина олиш тўғрисидаги таклифни эркинлигингизга зид деб қибул қилмасизми, унда ишингизни ўзгартирсангиз тўғрироқ бўлади. Шунда сизни ҳеч ким мажбурламайди ва эркинлигингиз дахлсиз бўлиб қолаверади. Чунки дунё тажрибаси вакцина масаласидаги иккиланишлар, энг аввало, оддий одамлар учун қимматга тушаётганини кўрсатмоқда. Бас, шундай экан кимнингдир эркин фикри, танлов ҳуқуқи бошқалар манфаатига салбий таъсир этишига ҳам йўл қўймайлик.

БЕШ КҮН БАРОБАР ЭМАС!

Бугунги туб ислохотлар одамларнинг ҳаётга, ён-атрофда юз бераётган янги-лананишларга муносабатини ҳам ўзгартиряпти. Айниқса, фуқароларнинг ижтимоий-сиёсий соҳадаги ислохотларга бефарқ эмаслиги, энг муҳими, бу жараёнда уларнинг фаол иштирокчига айланаётганлари эзгу мақсадларнинг рўёбга чиқишида муҳим аҳамият касб этмоқда.

«Миллий тикланиш» демократик партияси

публика кўрик-танловининг шахар ва туман Кенгашлари босқичи, Тахиятош тумани Халқ таълими бўлимига қарашли «Айдын жол», «Орол болалари», «Лочин», «Арал», «Турон» болалар дам олиш оромгоҳларидаги ўрганишлар, «Миллий алла фестивали» Республика танлови, 26 июнь — Халқаро гиёҳвандликка қарши кураш кун муносабати билан Нукус шаҳри маҳаллаларидаги уюшмаган ёшлар ўртасида

«Хизмат-беминнат» лойиҳаси асосида эса 43 та бепул ўқув курслари ташкил қилиниб, айни пайтда уларда маҳаллалардаги уюшмаган, кам таъминланган ва ишсиз бўлган 342 нафар хотин-қизлар ва ёшлар касбга тайёрланмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси Кенгашининг ўтган олти ойлик фаолияти таҳлиллари ҳам партия аъзоларининг, айниқса, маҳаллий кенгашлар депутатларининг сезиларли даражада жонланганини кўрсатяпти.

Хусусан, Кенгаш ва маҳаллий партия ташкилотлари томонидан ўтган 6 ой давомида 500 га яқин турли тадбирлар ташкил этилиб, уларда 12 мингдан ортиқ юртдошларимиз иштирок этди.

Жойларда ҳам бир қатор йирик лойиҳалар амалга оширилиб, уларда асосан партия гоёси, мақсади ва вазифалари, Сайловолди дастуриமிழда белгилаб олинган вазифалар тарғиб этилди. Хусусан, «Мурожаатнома — мамлакат тараққиёти дастуриламали», буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллиги муносабати билан ташкил этилган турли адабий учрашув ва кечалар, «Қадим оҳанглар» шиори остида Қорақалпоғистон номоддий маданий мероси муҳокамасига бағишланган туркум давра суҳбатлари, «Миллий халқ ўйинлари» мавзусидаги спорт турнири, «Энг яхши оилавий кутубхона» рес-

мини-футбол бўйича «Миллий тикланиш» партияси кубоги турнири сингари тадбирлар шулар жумласидандир.

Бундай тадбирлар, жойларда ўтаётган очик мулоқот шаклидаги учрашувлар, шубҳасиз, аъзоларимиз сонининг ортишига ҳам хизмат қилаётир.

Хусусан, 2021 йил 1 июль ҳолатига партия аъзолари сони 23055 нафарга етди. Ўтган 6 ой давомида партия-миз сафига 471 аъзо қўшилиб, бошланғич партия ташкилотлари сони 654 тага етди.

Фаолиятимизни кенг тарғиб этиш ва жамоатчилик ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш мақсадида омавий ахборот воситаларида 1573 та чиқишлар қилинди.

Бу борада Нукус шаҳри, Тахиятош ва Қораўзак туман Кенгашлари фаоллик кўрсатганини таъкидлаш жоиз. Аммо Бўзатов, Қонлиқўл ва Нукус туман кенгашларининг бу борадаги фаолиятини талаб даражасида деб бўлмайди.

Ўтган ярим йилда шаҳар ва туман Кенгашларига йўлланган мурожаатлар сони ҳам ошиб, 339 тага етди. Хусусан, бандлик масала-

си бўйича 65 та, коммунал соҳада 50, уй-жой ва ер масаласида 25, иш ҳақи, нафақа ва пенсиялар бўйича 2, ижтимоий масалалар ва соғлиқни сақлаш масаласида 85, банк-кредит соҳасида 34 та ва бошқа масалалар бўйича 78 нафар фуқаро мурожаати жойларга чиқиб ўрганилди. 60 та мурожаат бўйича тушунтиришлар берилган бўлса, 75 та мурожаат тегишли муассаса ва ташкилотларга юборилди. Қолган 204 та мурожаат эса ижобий ҳал қилинди.

Айни пайтда жами партия аъзоларнинг 10413 нафари хотин-қизлар, 10745 нафарини эса ёшлар ташкил қилаётганини айтиш мумкин.

Ҳисобот даврида партиявий лойиҳалардан ҳам самарали фойдаланишга ҳаракат қилдик. Хусусан, «Уйма-уй» лойиҳаси асосида 1470 дан ортиқ кам таъминланган оилаларда бўлиб, хотин-қизларнинг ҳаётий муаммоларини ўргандик. Ўрганишлар натижасида 124 нафар хотин-қиз ва ёшлар иш билан таъминланиб, 64 нафар опа-сингилларимиз ва ёшларга имтиёзли кредитлар олиб берилди.

«Хизмат-беминнат» лойиҳаси асосида эса 43 та бепул ўқув курслари ташкил қилиниб, айни пайтда уларда маҳаллалардаги уюшмаган, кам таъминланган ва ишсиз бўлган 342 нафар хотин-қизлар ва ёшлар касбга тайёрланмоқда.

Шу ўринда Кенгаш томонидан «Аёллар дафтари», «Маҳаллабай» ва «Фуқаробай» ишлаш бўйича 470 нафарга яқин аёлларнинг муаммолари ўрганилиб, 356 нафарининг шикоятлари ҳал қилинганини айтиш мумкин.

«Ёшлар дафтари»даги 540 нафарга яқин ёшларнинг муаммолари ўрганилиб, 336 тасига ижобий ечим топилди.

Бу жараёнда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгесидаги 14 нафар, шаҳар ва туман Кенгашларидаги 90 нафар депутатларимиз фаол иштирок этмоқда.

Айни пайтга Жўқорги Кенгес ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларидаги

фаолларимиз томонидан 397 та депутатлик сўровлари амалга оширилгани, бу ўтган йилдагидан 74 тага кўп эканини айтиш жоиз.

Маълумки, мансабдор шахслар ҳисоботини эшитиш давлат ҳокимиятининг вакиллик органлари ва аҳоли ўртасида ўзаро мустаҳкам алоқани йўлга қўйишда энг таъсирчан усул ҳисобланади. Унда ҳоким ва унинг ўринбосарлари, ташкилотлар раҳбарларининг ҳудудни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш мақсадида амалга ошираётган ишлари кенг муҳокама этилади. Ўтган ҳисобот даврида ҳам депутатларимиз ташаббуси билан 33 нафар мансабдор шахсининг ҳисоботлари эшитилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 23 тага кўпдир.

Электорат манфаатиға доир 42 та таклиф маҳаллий Кенгашлардаги доимий комиссиялар йиғилишлариға киритилганини ҳам қайд этиш жоиз. 30 та ташаббус-масала эса сессиялар кун тартибига киритилди.

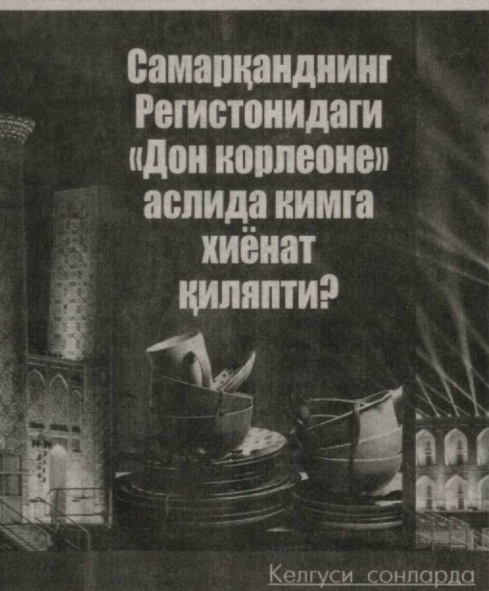
Албатта, бу кўрсаткичлар имкониятларимиз даражасида эмас. Шунинг учун ҳам сайлов йилида ҳар бир шаҳар ва туман Кенгаши ҳамда депутатлар фаолияти танқидий таҳлил этилмоқда. Ниятимиз рақамлар, қуруқ кўрсаткичлар эмас, балки сайловчи ишончини қозонишдир. Шунинг учун ҳам айрим партия гуруҳлари фаолиятида кузатилаётган ташаббуссизликлар сабабларини таҳлил қилаямиз. Жумладан, халқ депутатлари Нукус шаҳри, Эллиққалъа, Бегуний, Шуманай, Чимбой, Тахтақўпир ва Нукус туман Кенгашларидаги партия гуруҳлари томонидан маҳаллий Кенгаш сессиялариға биронта ҳам муаммоли масала олиб чиқилмагани ана шу ҳудудларда партияға бўлган ишончға путур етказди.

Зеро, бугунги сайловчини қуруқ ваъдалар, ҳисоботлар билан ишонтириб бўлмайди. Сиёсий дунёқараш, тафаккури тобора юқалиб бораётган аҳоли халқ вакилларидан аниқ ишлар, ташаббуслар кутаётганини асло унутмаслигимиз керак.

Тажибай РОМАНОВ,
Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси
Қорақалпоғистон Республикаси Кенгаши раиси

Кутинг!

Келгуси сонларда

Халқаро ҳаёт

АЭС «издан» чиқди

Ўтган йилнинг кузида иш бошлаган Беларус атом электр станцияси носозликлар сабабли олтинчи марта ўз фаолиятини тўхтатди.

Белорусь Энергетика вазирлиги матбуот хизматининг хабарига кўра, айни пайтда АЭС генераторининг ўчирилиши сабаблари аниқланмоқда. Шу ўринда, ушбу реактор ишга тушганидан бери олтинчи марта техник сабабларга кўра тўхтатилганини, ўтган йилнинг 10 ноябрида ускуналарни алмаштириш учун биринчи энергия блоки 9 кун ишламаганини, декабрь ойида эса яна реактор ўчирилганини айтиш жоиз. Маълумот ўрнида айтиш жоизки, АЭС «Росатом» томонидан 10 миллиард доллар қарз вазизига қурилган.

«Украина Европанинг энг қашшоқ давлатидир»

Владимир Путиннинг Кремль веб-сайтида чоп этилган «Руслар ва украинларнинг тарихий бирлиги тўғрисидаги мақоласида ана шундай фикр билдирилган.

Россия Президенти мақоласида таъкидлашича, «2019 йили, яъни коронавирус пандемияси бошланмасидан олдин ҳам Украинада ЯИМ даражаси жон бошига 4 минг доллардан кам бўлган. Бу Албания ва Молдова Республикалари ҳамда тан олинмаган Косоводагидан ҳам паст кўрсаткичдир».

Мақолада ёзилишича, русия халқ эмас, балки мамлакат расмийлар айбдор. Бир вақтлар ўз иқтисодиёти билан фахрланиб келган Украина энди жиддий инқирозға дуч келмоқда. Бу ўттиз йил ичида электр энергияси ишлаб чиқариш деярли икки баробарга камайганлигида ҳам кўриниб турибди. Шу билан бирга, СССР қулаганидан сўнг, Москва мустақил Украинани қўллаб-қувватлашга ҳаракат қилди. Хусусан, Россия 2013 йилгача Украинага арзон нархларда табиий газ берган.

Соҳиба СОЛИЕВА тайёрлади.

«КИЗИЛ» ТОИФАДАГИ МАКТАБДА ЎҚУВ ОРОМГОҲИ ОЧИЛДИ

**Аммо муаммо
бу билан ҳал
этилгани йўқ...**

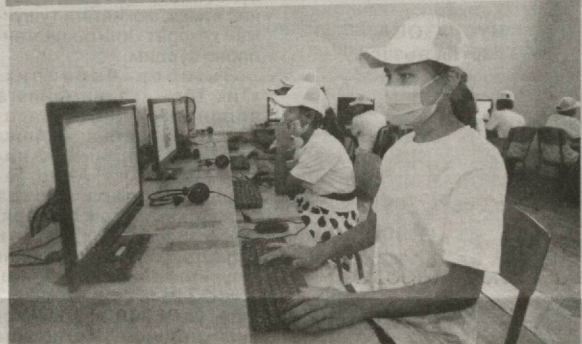
Мунира Ҳакимова «Миллий тикланиш» демократик партияси Жиззах вилояти Кенгашига мурожаат қилиб, яқинда раҳбарликка тайинланган 6-умумтаълим мактабидан қарийб 10 йилдирки бирорта бола олий ўқув юртига кира олмагани, мактабда ўқувчилар учун етарли шароитлар, ҳатто фанлар бўйича тўғарақлар йўқлиги ҳақида гапириб, ҳеч бўлмаса ёзги таътил кунларида ўқувчиларга хорижий тилларни ўргатиш бўйича мутахассислар жалб этишда амалий ёрдам сўраган эди.

Яқинда ана шу мурожаат партия фаоллари ва депутатлар иштирокида атрофлича муҳокама қилинди. Узоқ тортишувлардан кейин партия «Ёшлар қаноти»нинг мактабда замонавий ахборот технологиялари ва хорижий тилларга ихтисослашган «Келажак бунёдкорлари» ёзги ўқув оромгоҳини ташкил этиш ташаббуси қўллаб-қувватланди. Бу ташаббус асосан партия фаоллари Отабек Мусурмонов ва Дилшод Мирзаевлар томонидан амалга оширилганини таъкидлаш жоиз.

Куни кеча эса Арнасойда партия Марказий кенгаши аъзолари иштирокида ана шу оромгоҳнинг очилишига бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

— Бундай ноанъанавий лойиҳага биринчи марта қўл уряпмиз, — деди тадбирда Марказий кенгаш раиси ўринбосари Феруза Мухамеджанова. — Энди мактабнинг 6-11-синф ўқувчилари учун бир ойлик оромгоҳда халқаро сертификатларга эга бўлган кўнгилли талабалар томонидан ўқув машғулотлари, ўйин-викторина, тренинг, мотивацион учрашувлар олиб борилади. Умид қиламизки, ёшларимиз бу имкониятдан унумли фойдаланиб, тилларни, ахборот технологияларини пухта ўзлаштирадилар.

Тадбирда Жиззах вилояти ҳокимининг ёшлар сиёсати, ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Фурқат Жўрақулов ҳам иштирок этди. Тадбирда сўзга чиққан ҳоким ўринбосари илгари сурилган ташаббусни қўллаб-

қувватлаб, ўқувчилардан кўрсатилаётган эътиборни кадрлашга, таътил кунларини мазмунли ўтказишга ҳақирди. Мактаб ўқувчилари билан суҳбатлашар эканмиз, бу ерда чиндан ҳам спорт билан шугулланиш учун умуман шароитлар яратилмагани, ҳатто спорт зали йўқлиги маълум бўлди. Аммо шунга қарамай, мазкур мактабда армрестлинг бўйича Ўзбекистон чемпиони таҳсил олаётгани ҳайратимизни оширди.

Шу ўринда чемпион қиз — Камола Абдураимованинг Осиё чемпионатида иштирок этиши билан боғлиқ муаммоси, ана шу тадбир давомида — вилоят ҳокими ўринбосари Ф.Жўрақулов томонидан назоратга олинганини таъкидлаш жоиз.

— Энг чекка ҳудуддаги қишлоғимизда ёзги ўқув оромгоҳининг ташкил қилинганидан роса қувондим, — дейди Камола биз билан суҳбатда. — Чунки замон талаблари даражасидаги мактабларда таҳсил олаётган, хорижий тилларни ўрганаётган тенгдошларимизга жуда ҳавас қилардик. Бугун бир ойга бўлса ҳам ана шу орзуимиз амалга ошадиган бўлди. Шунинг учун ҳам бугунданок бир эмас уч йўналишда машғулотларни бошлаб юбордик.

— Чўлқувар қишлоқ фуқаролар йиғинидаги мактаб қошида очилган «Келажак

бунёдкорлари» оромгоҳида ахборот технологияларидан сабоқ беряпман, — дейди Иброҳим Мажитов. — Шундай имконият яратилганидан ўғил-қизларнинг ота-оналари ҳам мамнун бўлишмоқда. Боси, шу кунга қадар дарс жадвалига фақат немис ва француз тили фанлари киритилган бўлиб, ўқитувчилар етишмаслиги сабабли дарслар номингагина ўтказилар эди. Бу ерда ўқувчиларнинг компьютер саводхонлиги даражаси ҳам пастигича қолаётганди.

Яна бир педагог Юсуфжон Аскарбиннинг айтишича, у рус тили йўналиши бўйича машғулотлар ўтади.

— Чўлқуварлик ўғил-қизларнинг тил ўрганишга бўлган қизиқишларини кўриб, оромгоҳ ташкилотчиларига раҳмат айтдим, — дейди Юсуфжон биз билан суҳбатда.

Тадбирни ўтказиб, Тошкентга қайтар эканмиз, таълим тизимидаги муаммолар вақтинчалик оромгоҳлар ёки бошқа бир уринишлар билан ҳал бўлмаслигига ишонч ҳосил қилдик. Юқоридаги ҳолат эса, партияимизнинг таълим тизимидаги ислохотларни тубдан кучайтириш тўғрисидаги яна бир ташаббуси қанчалар ҳаётий эканини кўрсатади, дейиш мумкин.

Феруза ЖАЛИЛОВА,
Марказий кенгаш бўлими бошлиғи

МАҚТОВГА ЛОЙИҚМИСИЗ, ЖАНОБ ДЕПУТАТ?

2021

Йилнинг ўтган олти ойида халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари сессияларига 249 та масала-тақлифлар киритилган бўлса, доимий комиссия аъзоларига олиб чиқилган муаммолар масалалар сони 590 тадан ошди.

Аммо...

Сиёсий партиялар фаолиятига берилаётган энг катта баҳо бу, шубҳасиз, сайловчи ишончидир. Қайд этиш жоизки, ҳатто парламент ва маҳаллий Кенгашларга бўлиб ўтган сайловлар даврида бирон-бир номзодга қарши овоз берган сайловчи ҳам бугун ўз ҳудудидан сайланган депутатга ёрдам сўраб мурожаат қилиши табиий ҳол, албатта. «Миллий тикланиш» демократик партиясидан сайланган маҳаллий Кенгаш депутатларининг фаолияти таҳлиллари ўтган олти ойда жойларда мурожаатлар сони ортаётганидан далолат берапти. Кўтарилган масалалар, муаммоларни ҳал этиш мақсадида эса шу кунгача депутатларимиз томонидан 855 нафар мансабдор шахснинг ахборот ва ҳисоботлари эшитилди.

Тегишли ташкилотлар ва мутасаддиларга жами 4242 та депутатлик сўрови юборилди. Уларнинг 708 таси қонун ва ҳукумат қарорлари ижроси бўйича, 3534 таси эса сайловчилар мурожаати билан боғлиқ масалалардир.

Соҳалар кесимида таҳлил қилинса, 4242 та депутатлик сўровларининг 817 таси газ, сув, электр энергияси муаммолари, 510 таси йўл-таъмирлаш, 472 таси аҳоли бандлиги, 381 таси соғлиқни сақлаш, 291 таси таълим, 358 таси тадбиркорликни ривожлантириш, 195 таси коммунал тўловлар, 54 таси ижтимоий тарбия ва спорт, 39 таси эса туризм соҳасига тааллуқлидир.

Шу ўринда депутатлик сўровларининг 2987 таси (70,4%) ижобий ҳал қилинганини, 1018 тасида (23,8%) кўрсатиб ўтилган масалаларни ҳал этиш бўйича чора-тадбирлар амалга оширилаётганини айтиш мумкин. Аммо 134 та (3%) депутатлик сўровига тегишли ташкилот ёки мутасадди шахслар томонидан муддатидан кечиктириб жавоблар қайтарилган. 119 та (2,8%) депутатлик сўровига эса умуман жавоб қайтарилмаган. Агар ушбу кўрсаткич ҳудудлар кесимида таҳлил этилса, энг кўп қонун бузилиши ҳолатлари Тошкент (40 та), Сирдарё (22 та), Қашқадарё (13 та) вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси (13 та) хиссасига тўғри келаётгани маълум бўлади.

Депутатлик сўровларига бепишанд қараш бу аҳоли муаммоларига нисбатан лойқайдлик қилиш деганидир.

Бундай ҳолатларга энди тегишли идоралар ҳам кескин муносабат билдира бошлаганлари қувонарли ҳолдир. Масалан, халқ депутат-

лари Самарқанд шаҳар, Шовот ҳамда Мирзо Улугбек тумани Кенгашларига сайланган депутатларимиз — Шохрух Алибеков, Умрбек Рўзметов ва Жаҳонгир Зияевлар томонидан юборилган депутатлик сўровларига масъулиятсизлик билан ёндашиб, белгиланган муддатларда жавоб қайтармаган Самарқанд шаҳар Ер тузиш ва кўчмас мулк кадастри давлат корхонаси бошлиғи ўринбосари У.Туропов, АТ «Халқ банки» Шовот тумани филиали бошлиғи Э.Махмудов ҳамда «Қорасув-1» даҳасидаги Хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати раҳбари Э.Холиқоваларга нисбатан интизомий ва маъмурий жазо (жарима) қўлланилганини айтиш жоиз. Бу эса айрим мансабдор шахсларга огоҳлик кўнгироти, қонунийликни таъминлашда озгина журъат ва шижоат етишмаётган айрим депутатларимизга эса ўрнатқ бўлади, деган умиддамиз.

Таъкидлаш жоизки, шу кунга қадар партия депутатлик гуруҳлари томонидан 13610 та хонадонда истиқомат қилаётган 34481 нафар фуқаро билан очик мулоқотлар уюштирилиб, «Темир дафтар»га 900 нафар, «Аёллар дафтари»га 1484 нафар ва «Ёшлар дафтари»га 1683 нафар фуқаро киритилди. Шунингдек, «Темир дафтар»даги 1896 нафар, «Аёллар дафтари»даги 3007 нафар ҳамда «Ёшлар дафтари»даги 2764 нафар фуқароларга эса амалий ёрдам кўрсатилди.

Бир сўз билан айтганда, бугун депутатларимиз сайловчилар томонидан ўзларига билдирилган ишонччи ҳамда юклатилган масъулиятни имкон қадар оқлашга ҳаракат қилмоқдалар.

Яъни ҳар бир депутат халқ вакили мақомига муносиб ёки муносиб эмаслигини ўз фаолияти, ҳатти-ҳаракатлари ва амалий ишлари орқали кўрсатишга уринмоқда. Чунки сайловчи ишончи партия олдида турган навбатдаги имтиҳон — сайловлар арафасида ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир.

Абу Муслим УСМАНОВ,
Депутатлик бирлашмалари ва БПТлар билан ишлаш бўлими бош мутахассиси

✓ Жаҳонда

Чиннинг 34 та компанияси қора рўйхатда

Хабар қилинишича, Хитойнинг 34 та йирик компанияси АҚШ маъмурияти томонидан қораланмоқда. Аммо Чин юрти Савдо вазирлиги АҚШнинг ушбу сиёсатини Хитой компанияларини асоссиз кўрқитиш ва халқаро савдо қоидаларини бузиш, дея баҳолаяпти. Маълумотларга кўра, айти пайтда Хитой ушбу компанияларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида зарур чоралар кўраётир. АҚШ Савдо вазирлигининг хабар беришича, рўйхатдаги 34 та компаниянинг 14 таси Хитойда жойлашган бўлиб,

улар Шинжон Уйғур автоном вилоятидаги мусулмон уйғурларга нисбатан зулм ўтказган ҳамда оммавий ҳибсга олиш ва юқори технологияли кузатув амалиётида иштирок этган. 5 та компания мамлакат ҳарбий модернизация дастурларини қўллаб-қувватлаб келган. 8 та ширкат эса АҚШ товарларини Эронга экспорт қилган бўлса, 6 та ширкат Россиянинг ҳарбий дастурларини илгари суришга кўмаклашган. Қолган битта компания эса Россия ҳарбийлари билан боғлиқ фаолият олиб борган.

«Миллий тикланиш»нинг янги сони Фарғонада

БИЗ КЕЛАЖАГИ БУЮК ДАВЛАТ ФАРЗАНДЛАРИМИЗ

Тўрт йилдирки, юртимизда 30 июнь – Ёшлар куни сифатида нишонланмоқда. Бу йилги байрам ҳам биз – ёшлар қалбидан алоҳида жой олди, десак муболаға бўлмайди.

Маълумки, 2020 йилнинг август ойида ташкил этилган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ҳузуридаги Ёшлар парламенти фаолияти ҳам ёшлар билан ишлаш, улар олдида тўсиқ бўлаётган муаммоларни аниқлаш ва ҳал этишга қаратилган.

Шунинг учун ҳам ўтган қисқа даврда бу борада муайян натижаларни қўлга киритишга ҳаракат қилинди. Тан олиш жоизки, юртимизда йўлга қўйилган янги тизим туфайли ҳар бир соҳа ва тизимда, вилоят ва туманларда ёшлар масаласига бирламчи эътибор қаратиляпти. Ҳатто энг чекка ҳудудларда ҳам «Раҳбар ва ёшлар учрашуви», «Китобхонлик кечалари», «Дебатлар», «Мунозаралар» ташкиллаштириляпти.

Ёшлар куни муносабати билан ташкил этилган бу галги тадбирда эса Президентимиз томонидан Ёшлар парламентининг алоҳида тилга олингани биз учун жуда катта рағбат бўлди. Ишончим комилки, ёшлар парламентининг барча аъзолари шу ишончга муносиб бўлишга бор куч ва салоҳиятларини сафарбар этадилар.

Зебинисо АХМАДОВА,
Олий Мажлис
Қонунчилик
палатаси ҳузуридаги
Ёшлар парламенти
аъзоси

ҲАР БИР ҚАДАМНИНГ ХОСИЯТИ БОР

Бойсунда иш бошлаган ўқув курсида дастлаб 20, кейинчалик яна 10 нафар «Ёшлар ва аёллар» дафтарига киритилган хотин-қизларга маҳоратли уста-хунармандлар томонидан касб ўргатилди. Натижада курсни тамомлаганлар хунарли бўлди, уларнинг устозлари томонидан ишга олинди, бошқалари эса яқка тартибдаги тадбиркорга айланди.

Лойиҳа доирасида яна бир ўқув маркази очилиб, ижодкор ёшларни ўз бағрига олади-ган бўлди. Шукур Холмирзаев номидаги адабий клуб ҳам ўнлаб ўғил-қизларга таниқли шоир ва ёзувчилардан адабий сабоқлар олиш имконини яратиб бермоқда. Ўзларининг шеър ва ҳикоялари матбуотда эълон қилинганини кўрган ёшларнинг эса ташкилотчилардан қанчалик мамнун бўлишаётганини тасаввур ҳам қилолмайсиз.

Музработ, Шеробод, Денов, Сариосиё, Қумқўрғон ва Жарқўрғон туманларида ҳам ўнлаб ўқув курслари ташкил этиб, уларда ҳам ёшлар фан, таълим ва хунармандчилик йўналишларида беминнат сабоқ олишмоқда.

Партиянинг «Уйма-уй» лойиҳаси асосида эса «Ёшлар қаноти» фаоллари, «Қўмак тарғибот» гуруҳи аъзолари маҳаллий Кенгаш депутатлари билан ҳамкорликда 688 та хонадонда бўлиб, 835 нафар эҳтиёжманд ёшлар билан юзма-юз мулоқотда бўлди. Аниқланган муаммолар бўйича 75 нафар ёшлар иш билан таъминланди, 38 нафар ёшга эса банк кредитлари олиб берилди. Яна юзлаб ёшлар устоз-шогирд анъанаси бўйича касбга йўналтирилди.

Ёшлар ойлиги доирасида ўтказилган форум ва тадбирлар орқали ёшларга ҳуқуқий маслаҳатлар ҳам берилиб, уларнинг тақлиф ва ғоялари ўрганилди. Шу ўринда Тошкент Давлат Аграр университетининг Термиз филиалида ўтказилган «Аграр соҳада устоз-шогирд анъанаси», Денов Тадбиркорлик ва педагогика институтида ташкил этилган «Депутат ва ёшлар учрашуви», Бойсун туманидаги

«Китоб – маънавият хазинаси», Термиз шаҳридаги Мудофаа ишлари бошқармаси ҳузуридаги қақирувчиларни ҳарбий техник мутахассисликлари бўйича тайёрлаш марказида уюштирилган «Терроризм ва диний экстремизм ёшлар келажагига таҳдид» мавзусидаги тадбирлар орқали эса ёшларга она-Ватандан муҳаббат, миллий қадриятларни асраб-авайлаш, келажакка ишонч билан қараш тушунчалари тарғиб этилди.

Бойсун туманида ташкил этилган «Дўппи» фестивали ҳам ёшлар учун ўзига хос қадрият кечасига айланди, дейиш мумкин. Тадбирда ёшларнинг дўппи ҳақида ўқиган шеърлари, айтган қўшиқлари эса улар қалбидан миллий қадриятларимизга жуда катта ҳурмат ва эътибор мавжуд эканини кўрсатди. Айниқса, бойсунлик ёш хунарманд, партия аъзоси Марҳаб Абдурахимова томонидан тикилган катта дўппи ёшларда миллий хунармандчилигимизга бўлган қизиқишни оширди, дейиш мумкин.

«Ёшлар қаноти» рақамларда

2021 йилнинг 1 июль ҳолатига партия сафидаги ёшлар сони 169 минг 454 нафарни ташкил этди;

Жорий йил «Ёшлар қаноти» аралашуви билан:

1661 нафар ёш иш билан таъминланди;

636 нафар йигит-қизга банк кредитлари олиб берилди;

1218 нафар ёш касбга йўналтирилди;

553 та жойда ўқув курси ташкил этилиб, 2369 нафар ёшга бепул таълим берилди;

442 нафар ёшга уй-жой масаласида амалий ёрдам кўрсатилди;

8439 нафар «Темир дафтар», «Аёллар дафтари», «Ёшлар дафтари»га киритилган аҳоли муаммолари ўрганилди ва уларнинг 5045 таси ижобий ҳал этилди.

Партия олий таълимга тўлов-контракт асосида эга бўлиш имкониятларини кенгайтириш, таълим жараёнига замонавий истақболли илм-фан ютуқларини жорий этиш, мамлакатимизда илм-фанни янада ривожлантириш, илмий фаолиятга истеъдодли, ҳоббиятли ёшларни жалб этиш орқали иқдори билим-малакали жамиятнинг шакллантиришга қўмаклашади.

ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ САЙЛОВОЛДИ ДАСТУРИДАН

МЕН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»НИ ТАНЛАДИМ

Хулқар НУСРАТОВА,
партия аъзоси

«Миллий тикланиш» демократик партияси раиси Алишер Қодировнинг турлича муҳокама ва мунозараларга сабаб бўлаётган кўплаб фикрлари, турли воқеалар бўйича билдираётган тақлифлари ҳар доим менда қизиқиш уйғотади.

Мана бир мисол: яқинда партия етакчисининг ўқитувчилар ҳақидаги фикрларини эшитдим. Аммо кўп ўтмай ижтимоий тармоқларда Қодировнинг хулосаларини тўлиқ тушуниб етмай, моҳиятига тушунмай ҳақорат қила бошлаганларни кўрдим.

Эътибор берайлик: «Тик Ток» «қаҳрамони»га айланган айрим чаласавод тенгдошларимизнинг буюк боболаримиз Алишер Навоий ва Амир Темур ҳайкаллари қошида айтган ҳақоратли сўзлари, одобсиз қилиқларини оқлаб бўладими, уларнинг тутуриқсиз, айтиш мумкинки, гумроҳона чиқишларини?

Хўш, улар ким ва кимларнинг шогирди? Истироҳат боғларида кўзингизни қаерга олиб қочишни билмай қоладиган ҳолатларни одат қилиб олган йигит-қизлар қандай устозлардан сабоқ олишган? Биргина Қашқадарё вилоятида ўтган ўқув йилида 114 та мактабдан бирорта ҳам ўқувчининг олий таълим муассасаларига кира олмаганларини қандай изоҳлаш мумкин?

Талаба бўлиш орзусида қўшимча машғулотларга пул тўлаб қатнаётган юзлаб, минглаб ўқувчиларчи? Агар мактабдаги барча устозлар ҳам ўз ишини қойиллатиб бажаришганида бу каби ҳолатлар бўлмас эди-ку. Тўғри, ҳамма нарсаси учун ўқитувчиларни, нуноқ педагогларни айблаб бўлмайди. Аммо билимсизлик учун айнан таълим тизими айбдор экани ҳеч кимга сир эмаску! Узоққа бормайлик.

Ўзим таҳсил олган Қарши шаҳридаги 4-мактабни 36 нафар ўқувчи тамомлаб, шундан 26 нафари талаба бўлган. Фидойи муаллимларнинг сабоғи ва тарбия-

си боис ҳаммамизнинг орзуларимиз рўёбга чиққан. Ўқитувчилик, устозликни юқори мартабага кўтариб, ўқувчиларини фарзандидек севиб, уларга мустаҳкам илм берган Қарши шаҳридаги 5-урта мактабнинг собиқ математика фани ўқитувчиси, бугунги кунда Ўзбекистон Қаҳрамони Муҳаббат Шаропованинг юзлаб шогирдлари бор. Бундай устозларни ҳеч ким камситмапти. Аммо, ҳақли савол туғилади. Нимага бугун уларнинг издошлари бўлган ёшлар камайиб кетаяпти? Муаммонинг ечими қаерда? Бир синфда қирқтадан зиёд ўқувчи борлиги, икки, ҳаттоки уч сменада ишлаётган мактабларда олий маълумотли мутахассислар етишмаётгани ҳам бор гап. Аммо дарсни номигагина ўтиб, пул ишлаш илинжида ўз ўқувчиларини қўшимча машғулотларга қақираётган «ўқитувчилар» йўқми...

Шу маънода ҳам партия раҳбарининг фикрларини чала-ярим қилиб тарқатаётган ва унга муносабат билдираётганлар жиддийроқ ўйлаб кўрсалар яхши бўларди. Қачонки, ўқувчилар мактаб илми билан (қўшимча репититорга қатнамасдан) тўғридан-тўғри олийгоҳларга кирадиган бўлишса, ана шунда мен мактаб таълимидаги ислохотлар самара бераётганига ишона бошлайман. (Ихтисослашган мактаблар, иқтидорли ёшларни камситмаган ҳолда такрор айтаманки), бизга мактаб керак. Аҳоли ўсиб бораёпти. Мактаб ёшидаги болаларимиз кўпайиб бормоқда. Улар ҳам замонавий илм даргоҳларида ўқишга ҳақлику...

Мен Алишер Қодировнинг фикрларидан ана шундай маънони тушундим. Бу ҳақида бугун қайсидир раҳбар, қайсидир сиёсий партия бонг урмаса, эртага кўп нарсани йўқотиб қўйишимиз мумкин. Шунинг учун ҳам мен «Миллий тикланиш» партияси сафида бўлишга қарор қилдим.

ПРЕЗИДЕНТ ГРАНТИНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ НИМАДА?

Ҳар қандай йигит-қиз балоғат ёшига етгач, ўзи ва оила аъзолари учун қулайликлар яратиш, хусусан, уй-жой қуриш, машина олишга кўмаклашишни истайди. Бунинг учун эса ўқийди, меҳнат қилади, нималаргадир интилади. Айрим ёшлар эса ана шундай имкониятга эришиш учун ҳатто хорижга кетиб меҳнат қиладилар. Бунга биринчи сабаб, уларнинг ўзимизда етарли имконият тополмаган бўлса, иккинчи сабаб, ёшлар ўртасида хорижда ишлаш ёки ўқишга қизиқиш ниҳоятда юқорилигидир. Айни шундай муаммоларни ҳал этишда Президент гранти ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. Унинг жорий этилиши, иқтидорларни ушлаб қолишга бўлган ҳаракат нафақат Ўзбекистонда, балки бошқа давлатларда ҳам кенг тарқалган амалиёт ҳисобланади. Мисол учун,

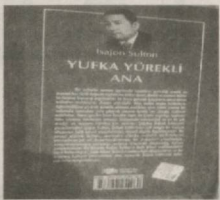
Россия Ҳукуматининг 2015 йил 17 ноябрдаги «Иқтидорли ёшларни аниқлаш, қўллаб-қувватлаш ва уларнинг кейинги ривожланишини назорат қилиш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, ҳар ўқув йилида 128 нафар ёшга Президент гранти ажратила бошланган. Қозғистонда эса Президент стипендияси жорий этилган. Президентимизнинг 2021 йил 6 июлдаги «Республика олий таълим муассасаларига талабаликка қабул қилинган иқтидорли ёшларни янада қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қароридан ҳам 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб бакалавриятнинг кундузги таълим шаклига кириш имтиҳонларида энг юқори балл тўплаган 200 нафар ёшларнинг таълим олиши Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган

бўлди. Ўқиш якунига қадар Президент грантини узлуксиз олган талабалар магистратурага кириш имтиҳонларисиз қўшимча давлат гранти асосида талабаликка қабул қилиниши ҳам ёшларга катта мотивация бериши турган гап. Аммо баҳоларнинг барчаси аъло бўлмаса, Президент грантида узилиш бўлган ҳисобланиши ҳам ёшларнинг ўз устидарида ишлашга мажбур қилади, деб ўйлайман. Энг муҳими ва Ўзбекистон ёшларини қувонтиргани, ҳеч қайси давлатда Президент гранти соҳиблари келгусида магистратурада ҳам грант асосида ўқиш имконига эга бўлмайди. Буларнинг барчаси иқтидорли ёшлар учун қўшимча шароитлар яратилганидан доғалатдир. Демак, биз ёшлар ушбу имкониятлардан унумли фойдаланишимиз зарур!

Аюбхон ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Марказий кенгаш
бош мутахассиси

«Онаизорим»
турк тилида

Туркиянинг Анкара шаҳридаги «Berikan» нашриёти ёзувчи Исажон Султоннинг «Онаизорим» қиссасини «Yufka Yurekli Anne» номи билан китоб ҳолида чоп этди. Асарни филология фанлари доктори, профессор Маъруфжон Йўлдошев турк тилига таржима қилган. Китоб Ҳазрат университетети профессори, доктор Фатма Ачик сўзбошиси билан чоп этилган. «Онаизорим» қиссаси 2013 йилда «Шарқ юлдузи» журналида, 2014 йилда «Шарқ» нашриёт матбаа концерни томонидан чоп этилган «Боғи Эрам» тўпламида босилиб чиққан бўлиб, бир ўзбек онасининг қизалоқлигидан то умрининг охиригача бўлган содда, нури ва ёруғ ҳаётдан хикоя қилади. «Yufka Yurekli Anne» – ёзувчи Исажон Султоннинг Туркияда нашр қилинган иккинчи китобидир. Бунгача адибнинг «Боғи Эрам» тўплами босилиб чиққан эди. Исажон Султон асарлари Россия, Буюк Британия, Молдова, Озарбайжонда ҳам чоп этилган бўлиб, китобхонлар томонидан яхши кутиб олинган. Шунингдек, АҚШнинг «Mazda Publishers» нашриёти адибнинг «Боқий дарбадар» романини 2019 йилда «The Eternal Wanderer» номи остида таржимон – Кристофер Форт таржимаси билан нашр қилган.

Шухрат ДЕҲҚОНОВ,
«Тараққиёт стратегияси» маркази
ижрочи директорининг маслаҳатчиси

ХАЛҚ БИЛАН БЕВОСИТА МУЛОҚОТ

давлат ва жамият қурилишини ислох
этишининг устувор йўналишидир

Кейинги беш йилда амалга оширилган ишлар натижасини таҳлил этсак, энг аввало, давлат ва жамият қурилиши тизимини такомиллаштириш бўйича бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиниб, улар асосида йиллар давомида тўпланиб қолган муаммоларни ечиш, соҳани тўлақонли тартибга солиш чоралари қўрилгани маълум бўлади.

Хусусан, Ҳаракатлар стратегияси доирасида 2017-2020 йилларда давлат ва жамият қурилишини тубдан ислох қилишга қаратилган 132 та норматив-ҳуқуқий ҳужжат, жумладан, 26 та Қонун, 34 та Президент Қарори, 38 та Президент Фармони, 34 та Вазирлар Маҳкамаси Қарори қабул қилинди.

Бир сўз билан айтганда, халқ билан бевосита мулоқот қилиш, аҳоли муаммоларини тезкор ҳал этишининг мутлақо янги тизими яратилди.

Бош вазир ўринбосарлари, вазирлар ва давлат қўмиталари раислари номзодини Бош вазир тақдимида биноан Қонунчилик палатаси томонидан маъқуллаш ва Президент томонидан тасдиқлаш тартибининг белгиланиши эса, жаҳон стандарти ҳисобланган «тарозилар палласи»

Президентнинг туман (шаҳар)лардаги Халқ қабулхоналари ҳузурида фаолият юритувчи давлат хизматлари марказларига айлантирилди.

Шуниси диққатга сазоворки, «ягона дарча» тамойили орқали нафақат тадбиркорлик субъектлари, балки фуқароларга ҳам хизмат кўрсатила бошланди. Республика давлат хизматлари марказлари томонидан 2018 йилда 37 турдаги, 2019 йилда 130 турдаги хизмат турлари йўлга қўйилган бўлса, 2020 йилда бу кўрсаткич 143 тага етказилди.

Шунингдек, жами 94 та давлат ташкилоти ва идораси янги ташкил этилган «Онлайн маслаҳатчи» модулига бирлаштирилиб, 24 та давлат хизматлари электрон шаклга ўтказилди ҳамда хизматлар сони 157 тага етказилди. Жисмоний ва

нидек, эндиликда ҳар бир қишлоқ ёки маҳалла ўз йўналиши ва «ўсиш нуқталари»дан келиб чиқиб ривожлантирилади. Бунинг учун 3 триллион сўмлик маблағга эга бўладиган ҳудудлар инфратузилмасини ривожлантириш жамғармаси ташкил этилиб, маблағлар маҳаллий Кенгашлар тақдирларига асосан, инфратузилма лойиҳаларини қўшма молиялаштиришга йўналтирилади. Бу, ўз навбатида, жойлардаги инфратузилмани модернизация қилиш ва аҳоли турмуш фаровонлигини оширишга хизмат қилади.

Яна бир муҳим жиҳат шундаки, бундан буён мутасадди раҳбарлардан аҳоли муаммоларини жойида ўрганиш ва уларни ҳал этиш талаб қилинади. Шу тариқа вазирлар ва уларнинг ўринбосарлари фаолиятига жойларда амалда қандай ўзгариш бўлганига қараб баҳо бериладиган бўлди.

Ҳар бир туман ва шаҳар ҳоқими ўз ҳудудида камбағалликни қисқартириш бўйича манзилли дастур ишлаб чиқиб, унинг ижроси бўйича ҳар чорақда маҳаллий Кенгашларда ҳамда оммавий ахборот воситалари орқали аҳолига ҳисобот бериб бориши амалиёти ҳам йўлга қўйилмоқда. Бу масала барча раҳбарларнинг биринчи даражали вазифаси ва иш самарасини баҳолайдиган асосий мезонга айланиши, аҳолининг турмуш тарзини яхшилашга йўналтирилиши назарда тутилган.

Шунингдек, жорий йилда давлат ва жамият бошқарувида аёлларнинг ўрни ва мавқеини янада мустаҳкамлаш, уларнинг жамият ҳаётидаги нуфузини ошириш ҳамда янги имкониятларни яратиш мақсадида Республика Хотин-қизлар жамоатчилиги кенгаши ташкил этилди. Бу кенгаш Ўзбекистонда истиқомат қилаётган 17 миллион нафардан зиёд хотин-қизларга ўз қобилиятларини рўёбга чиқаришлари, тадбиркорлик фаолиятларини йўлга қўйишлари, касб-хўнарг эгаллашлари ва олий маълумот олишлари, муносиб идораларда ишлаб, раҳбар лавозимларни эгаллашларида муҳим роль ўйнаши табиий.

Президент Шавкат Мирзиёев томонидан яқинда имзоланган «Давлат органлари ва ташкилотларининг фаолияти очиклигини таъминлаш, шунингдек, жамоатчилик назоратини самарали амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармон билан давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, шу жумладан, Ҳисоб палатаси, Марказий банк, суд ва прокуратура органлари ҳамда уларнинг таркибий ва ҳудудий бўлинмалари, шунингдек, устав фондида (устав капиталида) давлат улуши 50 фоиз ва ундан ортиқ бўлган ҳўжалик жамиятлари ҳамда давлат унитар корхоналари ўз сайтларида очик маълумот-

лар сифатида жойлаштирилиши керак бўлган ижтимоий аҳамиятга молик маълумотлар рўйхатини доимий равишда эълон қилиб боришлари шартлиги мустаҳкамлаб қўйилди. Бу омил ҳар бир давлат ташкилоти ва идораси томонидан бюджет маблағларининг мақсадли сарфланиши устидан жамоатчилик назорати самарадорлигига ҳамда мутасадди раҳбарларнинг масъулияти ва халқ олдидаги ҳисобдорлигини оширишга хизмат қилади.

Фармонга мувофиқ, Коррупцияга қарши курашиш агентлиги зиммасига ҳам қўшимча вазифалар юклатилди. Хусусан, агентлик бундан буён давлат органлари ва ташкилотлари фаолиятининг очиклигини таъминлашни мувофиқлаштириб боради ва доимий мониторинг ишларини олиб боради. Шунингдек, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларидан келиб чиқувчи давлат органлари ва ташкилотларининг очиклиги ва шаффофлигига оид долзарб масалаларни «Mening fikrim» веб-портали орқали умумхалқ муҳокамасига олиб чиқади. Агентлик томонидан очик маълумотлар шаклида жойлаштирилиши керак бўлган ижтимоий аҳамиятга молик маълумотлар рўйхати узлуксиз тўлдирилиб, такомиллаштириб борилади ва рўйхатни янгилаш бўйича тақлифлар ишлаб чиқилади ҳамда уларни амалга оширишга кўмаклашилади. Шу билан бирга, агентлик оммавий ахборот воситалари орқали давлат органлари ва ташкилотлари хизматчиларига «давлат органлари фаолияти очиклиги, шаффофлиги ва ҳисобдорлиги» маданиятини сингдириш бўйича чора-тадбирларни амалга оширади ҳамда давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг халқ олдида ҳисобдорлигини таъминлаш муҳимлиги тўғрисида тушунтириш ишлари олиб борилишини ташкил этади.

Умуман, давлат бошқаруви органларининг очиклиги ва шаффофлигини амалда таъминлаш – ҳар қандай кўринишдаги коррупциянинг олдини олиши баробарида, жамият ва давлат тараққиётида ҳал қилувчи аҳамиятга эга ҳамда турли соҳалардаги халқаро рейтинглар ва индексларнинг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. Очиклик, ўз навбатида, ҳукумат билан фуқароларнинг ўзаро ишончга асосланган ҳамкорлигини янада мустаҳкамлайди.

Албатта, давлат бошқаруви тизимидаги янгиланиш жараёнлари ва янги босқичдаги демократик ўзгаришлар барча соҳалардаги ислохотлар натижадорлигини таъминлашда муҳим омил бўлади. Пировардида, эришилган ютуқ ва муваффақиятлар Учинчи Ренессанс даврининг пойдеворини қуришга хизмат қилади.

Корейс
ўқувчиларига
илк ўзбек тили
дарслиги

Корея Республикасининг Ханкук хорижий тиллар университетида тахсил олаётган ўзбекистонлик талаба Дилшоджон Акбаров корейс ўқувчилари учун ўзбек тили дарслигини яратди. Нашрдан чиққан мазкур китоб тилимиз тарихида ўзбек муаллифи томонидан корейс тилида ёзилган биринчи дарслиқдир.

– Анча йиллар олдин корейс тилини биринчи мартаба ўрганаётганимда ўзим ўқиётган дарсликларни кўриб, ҳаёлимда «Қачонлардир ўзбек тилини ҳам чет элларда ўрганишармикан? Ўзбек тилини ўргатувчи дарсликлар ҳам чоп этилармикан?» деган ўйлар ўтгани халигача ёдимда,– дейди Дилшоджон.

Бугун ўзбек тили ҳамда ўзбекистоншунослик жаҳоннинг бир қанча етакчи олий ўқув юртларида, шунингдек, Москва шарқшунослик институти, АҚШдаги Индиана университети, Италиядаги Рим чет тиллар академияси туркий тиллар тадқиқот институтида ҳамда Ханкук чет тиллари университети Марказий Осиё фанлари факультети Ўзбек тили кафедрасида ўргатилиб келинмоқда.

– Камина ёзган ўзбек тили дарслиги буюк ўзбек халқи тили ва маданиятини дунёга янада танитишда кичик бўлса-да ҳисса қўшади, деган умиддаман,– деб қайд этади Д. Акбаров.

Таъкидлаш керакки, бу йил Ўзбекистон ва Корея Республикалари ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилганлигига 25 йил тўлди. Ушбу муносабат билан тақдим этилган мазкур дарслик ўқувчилар учун ажойиб туҳфа бўлди, шунингдек икки халқ ўртасида дўстлик алоқалари янада ривожланишига ҳисса қўшади.

М. СУЛАЙМОНОВ, Ўза

«Миллий тикланиш»нинг янги сони Навоийда

«ГЕРБ» «Шундай халқ бор»лигидан чўчимди ва ...

Жаҳон ОАВда 240 ўринли Болгария парламентига мuddатидан олдин сайловлар бўлиб ўтгани хабар қилинапти. Қайд этилишича, жорий йилнинг 4 июнидаги сайловлардан кейин ҳукумат парламент тарқатиб юбориш ва мuddатидан олдин сайлов ўтказишга қарор қилган эди.

Муҳим тадбир арафасида Болгарияда 13 минг, мамлакат ташқарисида эса 748 минг сайлов участкалари ташкил қилинди. Каолиция ва 23 та партиядан номзодлик учун 5 минг 81 номзод кўрсатилди.

Сайловларда мамлакат бош вазир Бойко Борисовнинг «ГЕРБ» партияси 22,5 фоиз овоз билан биринчи ўринни, шоумен Слави Трифонов бошчилигидаги «Шундай халқ бор» партияси эса 21,1 фоиз овоз билан иккинчи ўринни, россияпараст «Болгария социалистик партияси» эса овозлар сони бўйича (15,1 фоиз) учинчи ўринни эгаллади. Шу ўринда, Бойко Борисовнинг уюрган жиноятчилик билан алоқаси борлигини иддао қилиб, унинг истеъфосини талаб қилаётган ўнг қанотдаги «Болгария Демократик партияси» 13,7 фоиз овоз тўплаб, тўртинчи ўринда қолди.

Мамлакатда пандемия туфайли сайёр овоз бериш имконияти яратилганини ҳам айтиш жоиз. Ахир ўтган сафарги сайловларда 50 фоиз сайловчи иштирок этган бўлса, бу сафарги «сиёсий имтиҳон»да жами сайловчиларнинг 36 фоизи иштирок этган.

Санъатга

ТИРКИШДАН КИРАЁТГАНЛАР

Яқинда қўшиқ тинглаш баҳонасида янги дисклар сотиб олдим. Аммо улар афишасидаги ёзувларни ўқиб, шунчалик ҳам эътиборсизлик бўладими, дея ҳайрон бўлдим. Аввалига дискларни қайтариб бермоқчи ҳам бўлдим, бироқ бу билан нима ўзгарарди, яна шу ҳолат давом этаверади-да, дея фикримдан қайтдим.

«Шукур» деб қўйлаётган «Уммон» гуруҳи қўшиқ айтишдан кўра ўз кун тартиби билан мухлисларни таништираётгандек кўринади, назаримда:

Уйғонаман эрталаб, яна ҳар кунги ҳолат. Юзимни ювиб, ичаман чой. Кечга қолиш мумкин эмас. Шошилиб кийиниб, яна қайтарилар ўтган бир неча он. Яна ўша автобекат. Утираман ўзим ёзган қўшигим тинглаб. Ҳозир 7:15 да келади бешта қиз, шу бекат тараф...

Умидшоҳ ва Сабина ижросидаги «Умидшоҳдек бўлмайдими» хонишини тинглаган ота-оналарнинг ичидан нималар ўтаётганини ўзларидан бўлак ҳеч ким билолмас ҳам керак:

Умидшоҳ:
Тенга тенг деганлардан қочинг, ёмонлардан асранг, писмиқлардан кўрқинг. Юраги паст бўлади, даст бўлади, хар-хар жон беради, хор бўлади вар-вар, кун ўтар. Реп эшитганлар ман учун унар. Қофияни ўйинчоқ...

Нақорат:
Сабина:
Бу кечада жой борми?
Нега энди бўлмайди?
Умидшоҳдек зўр борми?
Умидшоҳдек бўлмайди.
Бу кечада жой борми?
Нега энди бўлмайди?
Бу реплардек зўр борми?
Бу реплардек бўлмайди?
Хўш, бу миллатга, ўзлиқка тош отиш эмасми? Ҳаваскор хонанда (агар хонанда дейиш мумкин бўлса) қизимизнинг ўзлари таъкидлаганидек, «бу реплардан ҳам бадтари бўлмайди»...

Эсганида танамизга роҳат бағишлайдиган ёқимли шаббатдан халқимиз ел деб атайди, ўзбек миллий эстрадаси ана шу елдек дилларча сурур бағишлашини ҳам кўпчилигимиз яхши биламиз. Аммо бугунги кунда миллий эстрада ниқоби остида энгил-елпи хиргойи қилиб юрган «санъаткор»ларни бир сўз билан елвизаклар десак хато бўлмас. Шунини билиб қўйингки, ел ҳам, елвизак ҳам табиат унсурлари, бироқ қайси бири фойдаю, қайси биридан заҳмат етишини фарқлай билишимиз лозим. Бугун ўзларини шоҳ санаб, ўзлари ўтирган шохни кесаётган ҳаваскорларимиз шунчалик кўпайиб кетдики, уларнинг қўшиқларидан атрофга зарарли вируслар тарқалиб, ҳавомизни заҳарлаётгани аччиқ ҳақиқат.

Аввало, Шохруҳхон ва «Божалар» гуруҳи ижросидаги «Таксидаман» дуэтини тинглаб кўринг, сўнгра фикримга қўшилиш ёки қўшилмаслиқни ўйлаб кўрарсиз:

”

«ОММАВИЙ МАДАНИЯТ»
НИҚОБИНИ ТАҚИБ
ОЛГАН БЕЎХШОВ ҒАРБ МУСИҚАСИГА ВЕРИЛИШ,
КЕЛИБ ЧИҚИШИ ТУРМА
ВА МАҲБУСЛАР БИЛАН БОГЛАНИБ
КЕТГАН
РЕП «САНЪАТИ»НИНГ
ТАСВИРИЙ ТАЪСИРИГА
ТУШАЁТГАН ХОНАНДАЛАР
ВА УЛАРНИНГ
МУХЛИСЛАРИГА БИР
НЕЧТА САВОЛЛАРИМ
БОР!

Шохруҳхон:

Даққи-даққи дум, юрак урма, кўнгил беоромда, нозу хиромда, гўзалим келганда,

Даққи-даққи дум, юрак урма, ҳаёл у томонда, жоним омонда, севгишим билганда.

«Божалар» гуруҳи:

Хўп-хўп мана «Дамас»-даман. Себзор йўллари таксидаман. Қўлларимда «морожний», ўзим эса «осторожний», телефонда бақирворма

«хўп-хўп». Сансан асалим, шакарим, юрагим, керагим, чаросим, гулнозим, асалим...

Фаррух Комиловнинг «Эксклюзив оқей нуқта уз» портали томонидан тақдим этилаётган «Мини-мини» хиргойиси:

...Оддий сўзлардан қўшиқ ясаб,
Ёқимли нолалар билан бўяб,

Ҳис-туйғуда басталаб,
Айтсам ҳам тушунмайсан...

Буларни тинглаб туриб, аслида, ўзингда бўлмаганидан кейин ўргатиб ҳам бўлмас экан-да, дегим келди.

Мулоҳазаларимга қарши чиқиб, ахир музикага яхши-ку, рақсга тушса бўлади, устига-устак тўйбол, дегувчиларга, қўшиқ фақат куйдан иборат эмаслигини, куй ва сўз ошуфталигидан гўзал хонишлар яралишини эслатиб ўтмоқчиман.

Яна қўшимча тарзда, биз шеърят мулкида султон бўлган боболарнинг авлодларимиз. Сўз борасида ғариблик бизларга ярашмайди, сўзни беҳурмат қилишлик эса, боболар юзига оёқ қўйишдан ўзга нарса эмас. Зеро билмаслик эмас, билишга интилмаслик айб саналади.

Бугун ўзларини осмондаги юлдузларга қиёслаётган ана шундай хонандалар ижросини тингласангиз, аслида уларни зар қоғоздан қирқиб олинган юлдузчалардек мўрт

эканини, бир момақалдирик гумбурлаб, шаррос ёмғир қуйса, не ахволга тушишларини билиб оласиз. Тумтароқ сўзлар, кераксиз такрорлар ва аралаш-қуралаш куйлар...

Фонограммани ўзига паноҳ тутиб, жонли ижрони унуттаёзган «машҳурлар»... Энг ачинарлиси, руҳни даволаш қудратига эга музика маданиятини бақир-қақирларга алмаштираётган дидсиз мухлисларнинг кўпайиб бораётгани...

Ҳали дунёқараш шаклланиб улгурмаган фарзандларимизнинг уларга кўр-кўрона тақлид қилишаётгани, уларга ўхшашга интилишаётгани...

Ўзлари ёзган «шеър»га ўзларини ва ўзларига ўхшаганларни махлиё қилаётган куй ишқибозлари мана шундай аччиқ ҳақиқатлар ҳақида озгина ўйлаб кўришганимизни?

Ёш авлодни ортларидан эргаштириб, тубсиз жар ёқасига етаклашаётганини билишармиким? Агар улар чиндан ҳам ўз халқи ва юртини ўзлари айтганидек сева олишса, аввало халқидан узр сўрашсин, сўнгра санъат деб аталмиш муқаддас саҳнани тарк этиб элпарварликларини исботлашсин. Ёки, шу халқ номига ярашадиган ишнинг этагидан

тутишсин.

«Оммавий маданият» ниқобини тақиб олган беўхшов ғарб музикасига берилиш, келиб чиқиши турма ва маҳбуслар билан боғланиб кетган реп «санъати»нинг тасвирий таъсирига тушаётган хонандалар ва уларнинг мухлисларига бир нечта саволларим бор!

Бугун ўзини «ғарб» деб таништираётган бемаънилик ва баҳаёлик, эртага сизни ғарқ қилмаслигига ишончингиз қилинган. Буюк Шарққа эргашиб шундай ривожга, тамаддунга эришган ғарб, энди уни елкасидан итариб чоғга қўлатмоқдаки, бу болалигимда ўқиган «Тошбақа ва чаён» эртагини ёдимга солиб юборди.

Аввалига, ўзини жозибадор қилиб кўрсатиб, сўнггида ўз домига тортиб кетувчи «оммавий маданият»нинг санъатимиз тиркишидан мўралаётганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Шундай экан, яқин бўлса, бир ёқадан бош чиқара олмаскина, ўша туйунуки беркитиш мумкин.

Бунинг учун мутасадди идоралар, кенг жамоатчилиқ, жамият уйғониши керак.

Лобар КАРИМОВА

✓ Эълон

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Марказий кенгаши 220x120 см ҳажмдаги олди ва орқа томони бир хил кўринишга эга бўлган 400 дона байроқ, узунлиги 220x120 см ҳажмдаги олди ва орқа томони бир хил кўринишга эга пластик қопламали 20 дона ҳамда узунлиги 25x15 см ҳажмдаги олди ва орқа томони бир хил кўринишга эга 2000 дона байроқ, 150 дона «вымпел», 280 см 500 дона темирдан байроқ ўрнатгич, 1000 дона темирдан столга қўйиладиган иккиталик байроқ ўрнатгич тайёрлатиш ва сотиб олиш учун тендер эълон қилади.

Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси сайлов муносабати билан ишлаб чиқилган «Медиа режа» ижроси бўйича PR кампаниялар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш учун танлов эълон қилади. Танлов шартлари: тегишли лицензия ва замонавий коммуникация техникаларига эга бўлиш, тажрибали ходимларни жалб этиш, сиёсий лойиҳаларга етарлича малакага эга бўлиши талаб этилади.

Мурожаат учун телефон:

71-277-60-73

Ҳали ёш, устоз кўрмаган-ликлари ваҳидан ҳар мақомга йўргалаётган қўшиқчиларга реклама бўлса бўлди. Иқод маҳсуллари ҳам интернет саҳифаларидан жой олса, етади. Қолгани иккинчи даражали. Ҳатто, ўз исм-шарифнинг замонавий порталларда қандай ифодаланаётгани ҳам уларни анчадан буён қизиқтирмай қўйган кўринади. Бугун қўшиқчини ҳам, қўшиқни ҳам ўзларининг наздица «хит» қилаётган музика порталлари эса, билиб-билмай маънавий жиноятга қўл урмоқдаларки, буни дискларнинг муқовасига қараб ҳам билиб олиш мумкин. Энг ёмони, ушбу қўшиқларнинг аксариятини ёшларимиз тинглашини ҳисобга олсак, вазият қанчалар жиддий экани аён бўлади.

Дисклардан бирини компьютерга қўйиб, «пичоққа илинадиган» «саноаткор» қўшиғини танладим. 30 сонияли музикадан, аниқроғи, қўшиқчи энди хониш қиламан деб турганида кимнингдир овози музика ичидан чиқиб келиб, хиргойининг белига тепди: «Ўз клуб нуқта нетда эксклюзив премьер», ёки «Ўз клуб нуқта нет юлдузлар биз билан яқинроқ», «Энг сара қўшиқлар бизда», «Сиз севган музикаий портал, энг сара хит тароналар», «Энибке студия нуқта уз», «Войдод нуқта нет тақдим этади» ва ҳоказо тугатқичлар.

Ахлқоқидаларида суҳбатдошнинг ёки сўзлаётган кишининг фикрини бўлиш ахлоқсизлик ҳисобланади. Гарчи уларнинг нотўғри бўлса ҳам, у сўзини тугатгунча кутиш керак. Эҳтимол, буни порталларнинг ўзига хос рекламаси, дея оқловчилар ҳам топилар, аммо ҳар нарсада ҳам меъёр бор. Дисклардаги ўта саводсизларча битилган ғиж-ғиж имловий хатоларни-ку, гапирмасам ҳам бўлади. Мана, уларнинг айримлари, лотин ёзувида асосланган ўзбек алифбосида қандай берилган бўлса, ўшандай ҳолатда тақдим этилган:

«173 ta qushiq, Jasur Gaipov Buldi, Ummon - Uynagim farishtam, Munisa Rizaeva - Sen Meni Keragim, Shohruhxon - Qalbm Yiglar, Lola - Xorgim Kelar, Oybek - va Nigora - Yonma Yon, Oybek ft Nigora - Songgi Qongiroq, Ark Guruhi - Hiyonat, Shaxriyor - Isxor»...

Адоғи йўқ бундай имловий кемтикликлар сабаб бугун аксарият ёшларимизнинг саводи ҳаминқадар бўлиб қолмаётгани, ахир? Беихтиёр наҳот бунга ҳеч ким чеклов қўёлмас, деб юборасан.

Форобий бобомиз айтганларидек, жамиятимизни фозил одамлар шахрига айлантира олсаккина, бизга ҳеч қандай хавф соя сололмайди. Нурнинг шарқдан чиқишини инобатга олсак, маънавий юксалиш жараёни биз учун янгилик эмас. Урта асрда яшаган бобокалонларимиз тиббиётда ҳам, илм-фанда ҳам, таълимда ҳам, адолат учун қурашда ҳам буни намоён қилиб бўлишган. Аслини олганда, биз бугун «қимларга»дир эргашиш эмас, қимларни-дир эргаштириш палласида турган бўлишимиз зарур. Бизга музика санъатини «ўргатаман» деганларга, боболаримизнинг музика билан беоморлар дардида даво толганини, руҳиятига малҳам бўлганини ўқдиришимиз керак. Бизга адабиётни, сўз санъатини ўргатаётганларга эса, Алишер Навоий бобомизнинг қувваи ҳофизасида сақланган соф ўзбекча сўзлар салмоғини эслатиб қўйишимиз шарт. Бизга мода ва кийиниш маданиятидан сабоқ беришни ният қилганларга эса, Оврупо кийим нималигини билмай, мол терисига ўралиб юрган пайтда Осиё пахта ва ипак матоларидаги кийимларни танлаб киярди, деган манбалар қатъия яширинган ҳақиқатни ошкор қилмоғимиз ва бу ҳақида бонг урмоғимиз дарқур.

Бугунги миллий эстрада санъатимизнинг айрим бўғинларида ҳам ниқобдор «маданият»нинг бармоқ излари қолиб кетмоқда. Бунини эстрада хонандаларимизнинг кўп асрлик миллий музика санъатимиз сало-батига мос тушмайдиган ирғишларни-ю, алмойидан жилмоий талаффузларидан ҳам пайқаш мумкин.

Шоу бизнес оламида «Беном» номи билан танилган гуруҳ йигитларининг «Қанийди сени» деб айтаётган қўшиғи матнига бир қулоқ тутайлик:

Қанийди сени кўрмаганимда, исмингни ҳамтто билмаганимда.

Қанийди бир тун ўйламай ётсам, унутсам сени уйонганимда.

Асл илгизларга тортиб

Ўзбек давлати ва жамиятида 2016 йил кузида бошланган, уч минг йиллик давлатчилик тараққиётимизда ўз эътирофига эришиб улгурган босқич — Янги Ўзбекистон таъсир доираси кенгайиб бораётганини илғамаслик мумкинмас. Тарихни билганлар учун ушбу ҳолат иккиланиш туғдирмаслиги аниқ. Негаки, ўзбек давлатининг қаричи доимо катта, қарашларининг кўлами улкан бўлиб келган. Энг асосийси, оламнинг эндиги сиёсий турмуши ва харитаси нечоғлиқ янгидан-янги тушунча, қоида, тенгламалар билан бойиб бормасин, уларнинг илдири барибир ўтмишда қотиб бўлган тузукларга бориб тақалаверади. Уларни билмасдан туриб эса, тана — мавжуд муносабатлар тизимига тўлақонли баҳо бериш анча қийин кечади. Ушбу тенглама Марказий ва Жанубий Осиёнинг минтақавий боғлиқлигидек долзарб масалага ҳам тегишлидир, деб ишонамиз.

Марказий (Ўрта), Жанубий Осиё атамалари нисбатан кеча — XIX асрдан бошлаб дунёнинг ғарбий бўлаги вакиллари томонидан муомалага киритилган. Уларнинг сиёсий-ҳарбий, иқтисодий, илмий куч-қудрати ошиб бориши ва унга тегишинча умуман Осиё, хусусан, унинг сўз кетаётган теграларининг заифлашишлари оқибатида, бошқа кўплаб омишлар қаторида жуғрофий атамалар ҳам ғарбчалошиб, тез орада тошдек қотган-қўйган. Ҳолбуки, ҳатто ўша география масаласида ҳам Шарқнинг жумладан, унинг бош бўлаги Осиёнинг ўз қараш ва илми бўлганини бугун фақат мутахассислар биладилар, холос.

Марказий Осиёнинг милoddан олдинги II минг йиллик охири ва I минг йиллик бошларига оид географияси бўйича илк маълумоти биз ватани Хоразм бўлмиш «Авестодан топамиз. Унда таърифи келтирилган ўн олти ўлка Сирдарёдан Ҳинд дарёсигача бўлган худудни — асосан бугунги Ўрта Осиё, Афғонистон, Покистон, Шимолий Ҳиндистонни қамраб олган.

Мазмунан милoddан олдинги I минг йилликнинг иккинчи ярмида шаклланган машҳур «Маҳобҳорат» ўзбек ва ҳинд алоқалари жуда қадим ўтмишга эга эканидан далолат беради. Чунончи минтақамиздан Ҳиндистонга узун ва қалта қиличлар, ой-болта, найза, ипаки, пахтали, жунли тўқима маҳсулотлар, қўй терисидан тикилган кийимлар, турли ичимликлар, муаттарликлар, отлар, қимматли тошлар олиб борилгани маълум. Хитой моллари ҳиндлар ўлкасига Турон орқали ташилланишига оид гувоҳликларни ҳам диққатдан қочириб бўлмайди.

Александрни Турон ва Ҳиндистон томон чорлаган омишнинг унинг бутун дунёга эгалик қилиш туйғуси билан боғлаш қамлик қилади, албатта. Юнон-македонлар Шарқнинг битма-туғанмас бойликларини ҳам қўлга киритиш истагида ёнганлари яхши маълум. Мағлуб этилган аҳамонийлар салтанатининг бош ҳазинасини ташиб кетиш учун 10000 ҳаҷир қўшилган арава ва 5000 туя керак бўлгани, икки аср ичида тўпланган мазкур қайиш бугунги кун баҳосида 2.35 миллиард долларга тенглигини эслатишнинг ўзи қийин.

Милodd бошига келиб, асли туркий ўғизлардан бўлгани илмий жиҳатдан асосланган қушонирилган келгиндилар ҳукмронлигига узил-кесил чек қўйиб, ўзбек давлатида бошқарувни қўлга оладилар. Айнан улар ҳозирги Ўрта Осиё, Афғонистон, Покистон ва Шимолий Ҳиндистонни бирлаштиришга эришганлар ва шу тарика, давлатчилигимиз тарихидаги илк салтанат тизимига асос солганлар. Буддавийликнинг ҳозирги Афғонистон, Ўрта Осиё, Хитой, Тибет, Япония, Корея ярим оролигача тарқалиши ҳам қушонирилган даврга (I-IV асрлар) тўғри келади. Буддавийликнинг I асрда Кашмирда ўтказилган тўртинчи курултойига Қанишқа I (78-144) бош-қош бўлгани, бешинчиси эса XIX асрдагина ташкил этилгани кўп нарсага ишора бўла олади, деб ишонамиз.

Бизни Ҳиндистон билан

боғлайдиган омиллар кўп. Уларнинг энг ёрқинларидан бири, қадим ва ўрта асрларда бу борада яратилган тенги йўқ асар сифатида тан олинган «Ҳиндистон» китобидир. 1030 йили тугалланган ушбу асарда буюк ўзбек мутафаккири Абу Райҳон Беруний ушбу ўлка халқларининг тарихи, географияси, динлари, урф-одатлари, илм-фани, фалсафаси, қонун-қоидалари, ёзувлари, адабиётига доир бугун ҳам ўз қимматини сақлаб қолаётган изланишлари натижасини баён этган. Уни ўзбек ҳиндшунослигининг асосчиси, десак ҳар томонлама адолатли бўлади.

тилган биринчи илмий асар — «Ер харитаси» («Сурат ал-арз») ҳам унинг қаламига тегишлидир. Ернинг маъмур қисмини иқлим минтақалари бўйича ўрганишни бошлаб берган улўғ бобомиз Марказий Осиё, Афғонистон, Покистон, Ҳиндистонни ёнма-ён иқлимларга жойлаштирган. Кейинги асрлар географ олимлари ҳам айнан у асос солган етти иқлим тизимида изланишлар олиб борганлар. Марказий ва Жанубий Осиё муносабатлари ҳақида сўз кетганда, XIII асрдан Шимолий Ҳиндистонда фаолият юрита бошлаган, туркий сулолалар асос солган Деҳли султонли-

ирларга бағишланган илк таъкирани айнан у тузганини ҳар биримиз эсда тутишимиз даркор.

Шамсиддин Элтутмиш асли лочин уруғидан бўлмиш, кешлик амир Сайфиддин Маҳмудни ҳам илиқ қабул қилиб, ғамхўрлик кўрсатганини биламиз. Ҳинд ва форс адабиётининг йирик вакили, адабиёт, тарих, қолғуга оид юзга яқин асар яратган Хисрав Деҳлавий (1253-1325) унинг ўғли бўлади. «Ҳинд овози» эътирофига сазовар бўлган шоир бутун умр ўзини «Ҳинд турки» деб санаганини ҳам урғулаган бўлардик.

Унинг «Хамса»си кишилиқ

сўз санъатининг дурдоналаридан бўлиб, ривоятларга кўра, эндиликда бутун дунёга машҳур «Ситор» қолғусини айнан у ихтиро қилган экан.

Деҳли султонлиги саройида фаолият кўрсатган яна бир таниқли туркистонлик бўлган — Бадриддин Чочий. Кўриниб турганидек, у чочлик, яъни тошкентлик эди. Мали-қушшуаро унвониға эришган юртдошимиз ижоди ўта юқори баҳоланган ва замона фахри, дея улўғланган.

Ўзбек-ҳинд алоқалари теурийлар даврида янада ривож топганини айтиш лозим. Сўз кетаётган йилларнинг таниқли тарихчиси Абдураззоқ Самарқандий элчилик маҳоратиға ҳам эга эди. Бўлмаса, Шоҳрух уни Бенгалия ҳукмдори ҳузурига жўнатмасди. 1442-1445 йилларда давом этган мазкур сафар чоғида Жанубий Ҳиндистонга оид кўплаб ва турли-туман маълумотлар тўпланган, энг муҳими, маҳаллий сиёсий доиралар билан яқин ва ишончли алоқалар ўрнатилган.

Алишер Навоий ҳам Ҳинд ўлкасига бефарқ бўлмаган. Унинг ҳинд ҳукмдорлари билан самимий ва дўстона ёзишмалари бор. Улўғ ўзбек шоири Хусрав Деҳлавийни ўта ҳурмат қилган. Унинг ғазалларига ўхшатмалар битган, ҳамсачилиқда ундан қувват олганини алоҳида таъкидлаган.

Ўзбек-ҳинд халқлари ўртасидаги борди-келдилар давлатимизга шайбонийлар, аштархонийлар етакчилик қилган асрларда ҳам изчил давом этгани яхши маълум. Тақдир тақазоси билан худди шу даврда Ҳиндистон давлати бошқаруви бошқа бир ўзбек сулоласи — бобурийлар қўлида эди.

Ўзбекистонни, умуман Марказий Осиёни Покистон ва Ҳиндистон билан қаттиқ боғлаб турадиган омил бу бобурийларнинг 330 йиллик фаолиятидир, албатта. Айнан мазкур босқичда сиёсат, иқтисодиёт, илм-фан, адабиёт, санъат, қурилиш соҳаларида юз берган тарихий ўзгаришлар, эришилган ютуқлар ҳиндистонлик ва покистонликларнинг бугунги авлодлари томонидан фахр билан тилга олинади.

Деҳли, Жайпурда қурилган расадхоналар, туркий, форсий, урду тилларида яратилган юксак шеърят, адабиётшунослиқка оид қимматли асарлар, «Бобурнома», «Хумоюннома», «Акбарнома», «Тузуки Жаҳонгирий», «Шоҳжаҳоннома» сингари бутун оламга машҳур тарихлар Марказий Осиё ва Жанубий Осиё халқлариниғина эмас, барча оламнинг бой меросига айланди.

Ҳиндистонда рассомчиликнинг ривожланишида бобурийлар минатюра мактабининг ўз ўрни бўлгани ҳам яхши маълум. Камолиддин Беҳзод шоғирдлари термизлик Мирсайид Али ва Хожа Абдусаммад бошчилигидаги гуруҳлар турли мавзу ва йўналишларда ижод қилганлар. Кейинчалик уларнинг ишини туркистонлик Фаррухбек, Муҳаммад Мурод Самарқандий, Муҳаммад Нодир Самарқандий, Оқо Ризо Бухорий давом эттириб, «Бобурнома», «Зафарнома», «Акбарнома», «Жоме ат-таворих» каби ўнлаб асарларга нафис минаторлар чизганлар.

Бобурийларнинг қурилиш соҳасидаги ишлари Ҳиндистон ва Покистон халқлари учун ўлмас из қолдирганини ҳам яхши биламиз. Маҳаллий меъморлардан ташқари, Туркистон, Эрон, Туркиядан қақрилган муҳандис ва усталар саъй-ҳаракатлари билан бунёд этилган Тожмаҳал, Баланд дарвоза, Олтин ибодатхона, Говиндадева ибодатхонаси, Хумоюн, Акбар макбаралари, Фотиҳпур Сикри, Ажмир, Оллоҳобод қалъалари, Аграда Ҳайл қалъаси эндиликда жаҳон маданияти намуналари сифатида эътироф этилади.

Улўғ аждодимиз Муҳаммад Хоразмийнинг ноёб асари — «Хоразмий зикри» билан боғлиқ бир масалага тўхталиб ўтмасак бўлмайди. Унда аллома томонидан марказий меридиан сифатида Ўзайн меридиани (Ўзайн куббаси) танланган бўлиб, у Ҳиндистондаги ҳозирги Ўзайн — ҳиндуийликнинг етти

муқаддас шаҳарларидан бирига тўғри келади. Мазкур асар инглиз файласуфи Аделард Бат (1080-1160) ва италиялик математик, астроном Герардо Кремонезе (1114-1187) томонидан Европа тиллариға ўғирилиш пайтида Ўзайн (Aring (Aring) ўзгариб кетган. Энг қизиғи, Христофор Колумб Арин меридиани ҳақида фаранг роҳиб Питер Дайнинг (1350-1425) 1410 йили битилиб, 1480-1487 йилларда чоп этилган «Ер юзи» («Imago Mundi») асари орқали танишгани маълум. Шу тариқа, унда Ернинг ноқисмон экани ва ғарбий ярим шарда ҳам Арин меридианиға қарама-қарши меридиан бўлиши мумкинлиги бўйича тасаввур ҳосил бўлган.

Умуман айтганда, Шарқ учун Ер юзининг обод бўлагининг чеккаси саналиб келган Европа Осиёнинг қатор кашфиётчи олимлари, айниқса, Муҳаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Улўғбек, Али Қушчи сингари ўзбек алломаларининг математика, астрономия, географияға оид илмий меросидан баҳраманд бўлибгина қолмай, ўзининг сиёсий, иқтисодий интилишларида ундан унумли фойдаланишни ҳам эплаган.

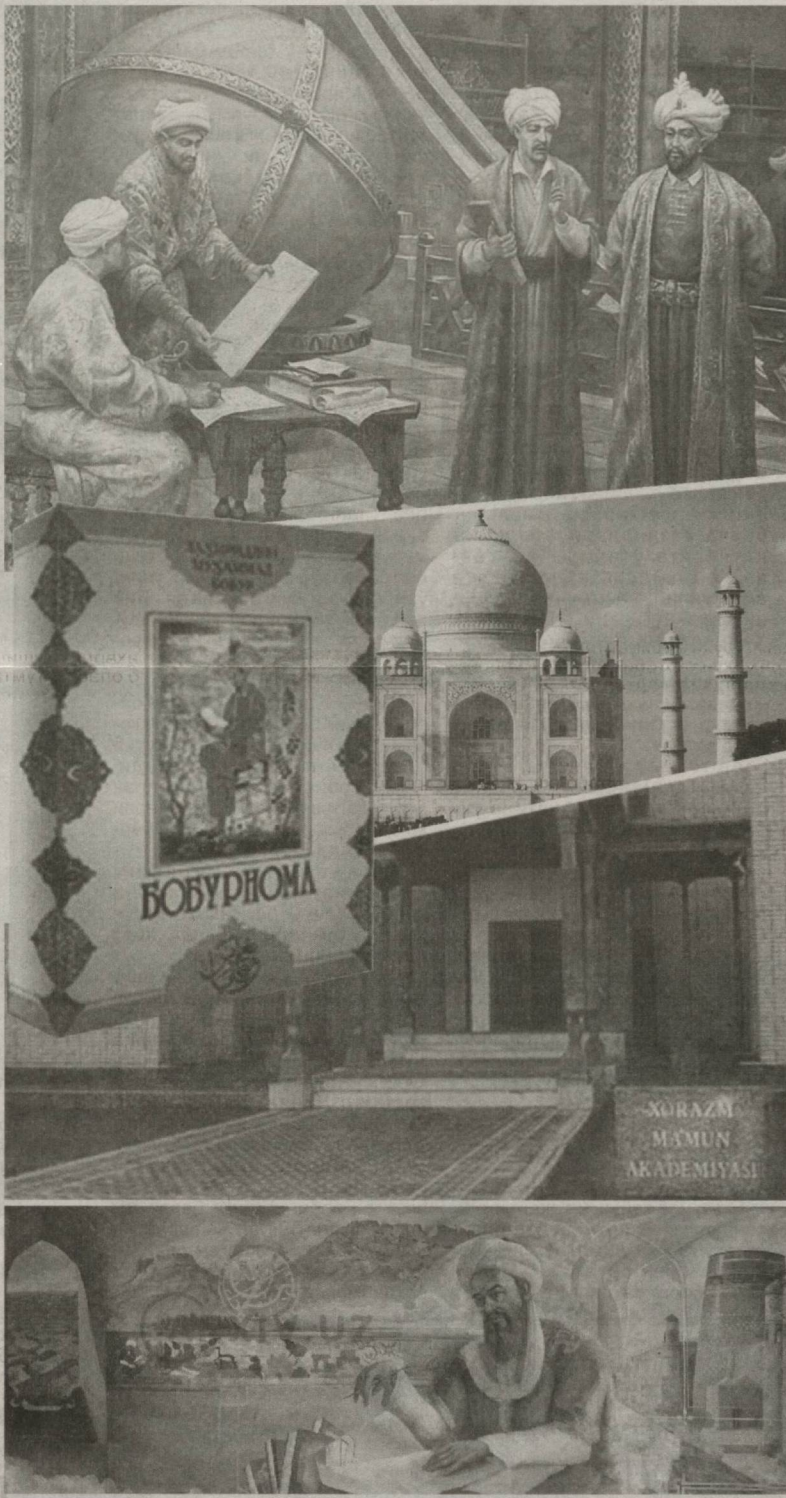
Кишилиқ ижтимоий-сиёсий, айниқса, илм-фан, таълим, маданиятдек онгни тарбияловчи соҳаларға сингдириб юборилган «Буюк жуғрофий кашфиётлар», «Янги денгиз йўлларининг очилиши» аслида XV-XIX асрларда юз берган, Африка, Америка, Осиё, Австралияни эгаллаш, у ерлардаги табиий бойликларни аёвсиз талашдан иборат беш юз йиллик бўлганини биров тан олади, биров эса йўқ. Эндиликда барчаға яхши таниш «геоисёсат» тушунчаси ҳам айнан XIX аср охири — XX аср бошларига тўғри келгани беҳиз эмас, деб ўйлаймиз. Негаки, ушбу паллага келиб, айрим европалик давлатлар ўзларидан ташқаридаги қитъаларни асосан бўлишиб бўлгандилар, буёғи эса мазкур жуғрофий кенгликлар устидан назоратни самарали ташкил этишға боғлиқ бўлиб қолганди.

XIX асрга келиб, Туркистон, Афғонистон, Покистон, Ҳиндистон, Россия ва Британия империяларининг мустамлакаларига, «Катта ўйин» («Great (Grand) game») қурбонларига айландилар, қирқ икки йил бурун бошланган «афгон моҳароси» эса Марказий ва Жанубий Осиё мамлакатлари, аввало, Афғонистон учун битмас яра бўлиб келмоқда. Шунга қарамай, бир неча минг йиллар ичра у ёки бу даражада биргалиқда кечган тарихий-маданий тараққиётимизда яхши замонлар, натижалар, ёмонларидан кўпроқ бўлгани ҳам ҳақиқатдир.

Энг қадимги замонлардан ўз қараш ва аъналарига эга улкан минтақа тарихи ғилдирагининг барча синовларига дош бериб, ўз йўлидан қайтмай келаётгани ҳам бор гап. Яъни, ташқи қучлар қанчалар катта имконларға эга бўлмасинлар, Марказий ва Жанубий Осиёнинг тақдир шу ерлик халқларнинг ўз қўлида бўлиб келган. Айнан мазкур омиш шарофати билан XX аср ўрталарида Ҳиндистон ва Покистон истиқлолга эришдилар, аср охириларида эса Марказий Осиё мустақил бўлди. Жафоқас афгон жамияти ҳам ўта оғир ва мураккаб вазиятда ўзлигини сақлаб келмоқда.

Ота-боболаримиз «Қазисан, қартасан, асли зотинга тортасан», деб бежиз айтмаганлар. Негаки, илдишлар барибир ўзига тортади. Улкан минтақанинг уч минг йиллик ўтмишиға назар эса, тортиш қучи асрлар ичра оқиллик ва билимдонликдан озкулганганини исботламоқда. Ушбу икки омилға таяниб яшашни бошлаган ўзбек давлати ва жамияти салкам беш йилда қўпчилик кутмаган тарихий натижаларға эришаётган экан, демек, Марказий ва Жанубий Осиёнинг ҳам бундан буёғи ютуқлари оқиллик ва билимдонликка боғлиқ бўлиши, шубҳасиз.

Азамат ЗИЁ,
тарих фанлари доктори,
профессор

Ўзбек давлатини Ҳиндистон билан боғловчи яна бир тарихий ҳисоҳат Муҳаммад Хоразмийнинг «Ҳинд ҳисоби бўйича қулиш ва айириш китоби» бўлиб, унда буюк аждодимиз арифметик амалларни ҳинд усулиға кўра баён этиб берган ва, шу тариқа, ўнлик санок тизими олдиниға Ўрта ва Яқин Шарққа, сўнг Европада — бутун оламға тарқалган.

Б Кейинги пайтларда дунёнинг турли ҳудудларида ўзбек халқига тегишли бўлган ноёб бойликлар, бебаҳо хазиналар, моддий ва маънавий мерос намуналари ҳақида кўп ёзишмоқда. darakchi.uz таркатган маълумотларга кўра, яна бир ноёб тош Буюк Британиянинг қироллик саройида сақланмоқда. У бир пайтлар Соҳибқирон Амир Темурга тегишли бўлган «Темур ёқути»дир. 361 карат (72 грамм) вазига эга бўлган бу тош кўнчилик мутахассисларининг айтишича, аслида ёқут эмас, балки лаъл (жавоҳир) саналади. У ўт даврида жуда юқори нархларга баҳолангани учун ўрта асрларда «Хирожи олам», яъни дунёнинг хирожига тенг тош, деб ҳам номланган.

«ТЕМУР ЁҚУТИ»

у қандай қилиб
Букингемга бориб қолган?

Ҳар бир қимматбаҳо тошнинг ўзига яраша тарихи бор. «Темур ёқути» ҳам асрлар давомида турли талотўпларга, ҳатто қонли қирғинларга сабабчи бўлиб келган. Жавоҳирда турли даврларда моҳир заргар ва ҳаттотлар томонидан ўйиб ёзилган олти ҳукмдор (Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Шоҳ Аббос, Жаҳонгир, Шоҳ Жаҳон, Аҳмадшоҳ) номини учратиш мумкин бўлса-да, аслида у ўнлаб сулолалар ва ҳукмдорларнинг қўлида сақланиб келган. У ҳақида турли афсона ва ривоятлар ҳам тўқилган.

ҚАЛПОҚ ОСТИДАГИ ХАЗИНА

XVII асрда яшаган голландиялик ботаник Румфийнинг ёзишича, қадимги Амболин ороли ҳукмдори хонадонида узоқ қутилган чакалоқ дунёга келибди. Бир куни она нима иш биландир, ўғлини бир мuddат холи қолдириб, ташқарига чиқибди. Қайтиб келса, боласи ётган беланчакка бир илон тирмашиб чиқаётган экан. Аёл дод солибди. Хизматкорлар югуриб киришибди. Бу пайтгача илон чақалоқнинг боши ёнига каттақон қизил рангли тошни қўйиб ортага қайтиб кетибди. Шунда бу қолга гувоҳ бўлганлар боланинг келгусида жуда буюк инсон бўлишини тушуниб етибдилар.

Орадан йиллар ўтиб бола улғайибди. Худди шу пайтда оролда тож-тахт учун фитна кўзғалибди. Шаҳзоданинг тарафдорлари унга зиён етишидан қўрқиб, болани яширишга уринишибди. Бола эса, у тўғайли бошқалар зарар кўрмаслиги учун оролдан қочишга қарор қилибди.

Бола унга илон ҳада қилган жавоҳирни қандай олиб чиқиш ҳақида узоқ бош қотирибди. Чунки агар кимдир унда бу қимматбаҳо тош борлигини билиб қолса, боланинг ҳаёти хавф остида қолар эди. Шунда бола мисдан ўзи учун юлқа қалпоқ ясаптирибди. Қалпоқ устидан сон-саноқсиз тешиklar очтирибди. Кейин сочини тақир қилиб олдирибди-да, жавоҳирни қалпоқ тагига яшириб бошига кийиб олибди. Тез орада тешиklаридан сон ҳосил чиқиб, қалпоқ сезилмай қолди.

Шундан кейин бола дарвиш кийимларини кийиб, фақирона кўринишда оролни тарк этган экан.

СОҲИБҚИРОН ТОЖИНИ БЕЗАБ ТУРГАН

Боланинг кейинчалик қайси юртга боргани, бошига қандай кунлар тушгани номаълум. Аммо, маълумотларга кўра, бу жавоҳир узоқ мuddат Сиам (ҳозирги Таиланд) қиролининг мулки бўлиб келган ва кейинчалик қайсидир йўл билан Деҳлига бориб қолган.

Ҳарқалай бу вақт ораллигида қироллар, рожалар, султонлар хазинасида сақлангани, ҳукмдорлар уни қўлга киритиш учун қон тўкишдан ҳам қайтмагани айтилади. Қолаверса, йиллар давомида бу жавоҳирнинг ғайриоддий хусусиятлари ҳақидаги афсоналар ҳам кўпайиб бораверган. Ушбу жавоҳирнинг эгаси ҳар доим жангларда ғалаба қозонади, душманлари ҳеч қачон уни енга олмайдди, ҳатто қамалда қолган пайтда ҳам ғанимлар ҳамласидан эсон-омон қутулиб чиқа олади...

1398 йилда Ҳиндистонни забт этган Соҳибқирон Амир Темур бошқа хазиналар қатори мазкур жавоҳирни ҳам қўлга киритади. Табиийки, Соҳибқирон бу жавоҳирнинг тарихи билан ҳам қизиққан, унинг ғайриоддий хусусиятлари ҳақида ҳам маълумотларга эга бўлган.

Бу жавоҳир соҳибқиронга ёқиб қолади ва унга сайқал бериб, ўз тожига ўрнатади. Тошга сулхатида «Амир Темур Кўрагон» номини ёздирди. Айрим маълумотларга кўра, ушбу жавоҳир то умрининг охирига қадар буюк саркарданинг тожини безаб турган.

ШОҲЛАРДАН ШОҲЛАРГА

Бу қимматбаҳо тош 1407 йилда Амир Темурнинг тўртинчи ўғли Шоҳрух Мирзога ўтган. Тошда унинг исми борлиги ҳам бу маълумотни тасдиқлайди. 1447 йилда эса, Мовароуннахр ва Хуросон ҳукмдорига айланган Улуғбек ҳам бу тошга соҳиб чиққан ва унга «Мирзо Улуғбек ибн Шоҳрух» сўзларини ўйиб ёздирган.

Жавоҳир кейинчалик сафавийлар саройига бориб қолади. Буни жавоҳирдаги Шоҳ Аббос (1587-1629) исми ҳам тасдиқлаб турибди. Аммо, тош қандай қилиб сафавийларга бориб қолгани аниқ эмас. Эҳтимол,

Шоҳ Исмоил Сафавий 1510 йилда Мовароуннахрни эгаллаган пайти бу жавоҳирни ҳам олиб кетган бўлиши мумкин.

Шоҳ Аббос кейинчалик бу жавоҳирни Бобурийлар сулоласи вақили Жаҳонгирга тўхфа қилган. Ўз навбатида, Жаҳонгир ҳам тошга ўз исми ва отасининг исмини ўйиб ёздирди. Афтидан бунгача яна бир қанча исмлар бўлган. Лекин нимагадир Жаҳонгир уларни ўчиртириб, ўз отини уларнинг устидан ёздирди.

Шундан сўнг жавоҳир унинг ўғли Шоҳ Жаҳон қўлига ўтади. У тошда ўз исмига Соҳибқиронни соний (иккинчи соҳибқирон) унвонини ҳам қўшиб ёздирди.

Маълумки, Шоҳ Жаҳоннинг ўғли Аврангзеб кўзғолон кўтариб, тахтни эгаллайди, укаси Дорошукхуни қатл эттириб, отасини Тожмаҳал қаршисидаги зиндонга ташлаттиради. Табиийки, шу тарика отасининг барча хазиналари ҳам унинг ихтиёрига ўтади. У ҳам аввалиги ҳукмдорлар анъанасига амал қилиб, жавоҳирга ўз исмини дарж эттиради. 1739 йилда Ҳиндистонга бостириб кирган Нодиршоҳ Афшар Бобурийларнинг қимматбаҳо хазиналари, жумладан «Қўҳи нур» билан бирга «Темур ёқути»ни ҳам ўзи билан олиб кетади.

Афғонистон давлатининг асосчиси Аҳмадшоҳ Дурроний исмининг ҳам тош сиртида учраши кейинчалик бу қимматли жавоҳир унга тегишли бўлганини аниқлатади. Маълумки, даставвал Нодиршоҳнинг жасур саркардаларидан бири бўлган Аҳмадшоҳ 1747 йилда афшарлар салтанатининг бир қисmini эгаллаб, Афғонистонга асос солади. Демак, у Нодиршоҳ армиясининг катта қисmini ўз томонида оғдириб олишдан ташқари афшарларнинг каттагина бойлиги, жумладан афсонавий жавоҳирни ҳам ўзи билан олиб кетади.

ИНГЛИЗ ҚИРОЛИЧАСИ БОШИДА...

Ёқутнинг кейинги тақдири афсонавий «Қўҳинур» билан бирга кечади. Чунки, Аҳмадшоҳ хазинасида «Хирожи олам» «Қўҳинур» билан бирга сақланган.

1773 йилда Аҳмадшоҳнинг ўлимидан сўнг, тахтга унинг ўғли Темур ўтиради ва пойтахтни Кобулга кўчиради. Темурдан сўнг тахт ва у билан бирга хазина унинг ўғилларидан бири Замон Мирзога ўтади. Кўп ўтмай унинг иниси Шужоулмулк давлат тўнтаришини амалга ошириб, акасини ҳибсга олади. Уни қийнаб, икки жавоҳирни қайтаришни сўрашади. Аммо Замон Мирзо тошлар қаердалигини айтмайди. Замоннинг кўзларини ўйиб олишса ҳам у хазинадан воз кечмайди. Замон Мирзо ўзи билан олиб кирган тошларни девор орасига яшириб қўйган эди.

Орадан йиллар ўтиб, уларни бир маҳбус топиб олади. Унинг қўлидан қимматбаҳо тошлар Шужоулмулкнинг қўлига ўтади. Аммо салтанат унга вафо қилмайди. Навбатдаги тўнтариш сабабли унинг тахтини укаси Маҳмуд эгаллайди. Акасини зиндонга ташлаб, ундан олмосни қайтаришни сўрайди. Бир пайтлар Шужоулмулк акасининг кўзларини шу тошлар сабаб кўр қилган бўлса, унинг ўзи ҳам шу кўйга тушади. Бир амаллаб зиндондан қочган Шужоулмулк оиласи билан Лаҳор рожаи Ранжит Сингхнинг ҳузурига қочади.

«Панжоб арслони» номини олган Ранжит Сингх аввалига Шужоулмулкни очиқ чеҳра билан кутиб олади, унга бошпана беради. Аммо, собиқ ҳукмдор ўзи билан жаҳондаги энг машҳур тошларни ҳам олиб юрганини эшитиб, уларни куч билан тортиб олади.

Ранжит Сингх умрининг охиригача бу икки жавоҳирни эҳтиёткорлик билан сақлаб келди. Унинг ўлимидан сўнг салтанат парокандаликка учрайди.

1849 йили Лаҳор инглизлар томонидан босиб олинади. Лаҳор хазинаси эса «Қўҳинур» ва «Темур ёқути» билан бирга Англияга жўнатилади. Бошқа бир тахминга кўра, бу тошларни рожаининг ўғли валиахд Дилип Сингх ҳарбий ҳамкорлик эвазига Қиролича Викторияга ўз қўли билан совға қилган.

1853 йилда «Темур ёқути» Қиролича Виктория учун махсус ясалган зебигардонга безак сифатида ўрнатилган. Аини пайтда «Темур ёқути» Букингем саройидаги «Ҳиндистон хонаси»да сақланмоқда.

Усмон

АЗИМ

Қўнглимнинг қачондир ўтган боғида
Юзма-юз туради иккита соя,
Туманлар тўзғийди сўлу соғида.
Бу икки қўлқанинг беун "оҳ"ида
Шом чоғи айрилиқ топмоқда воя.

Юзма-юз туради эғиб бошларин,
Дардда адо бўлган бори сўзлари,
Туманга... Туманга чўккан кўзлари.
Қўнглимнинг қачондир ўтган боғида
Қарасам, тўкилар кўзим ёшлари.

Хотирдан кетмасми у шом чоғлари,
Эй сен, тақдирини олисда ёққан,
Эй сен, юрагимда оташли оққан?
То ҳануз шовуллар кўнглим боғлари,
Ёшларимни арта боққанам-боққан.

Фалакдами шовуллар дарё?
Гулдиракми бонг урган? Добил?
Бог-роғ ила чайқалди дунё,
Қайдан етди бу телба довул?

Ўқ едимми, бели синдимми,
Қарсиллади қайдадир дарахт.
Уясига қазо индимми,
Бир шўрлик куш қичқирди қарахт.
Эзгиланиб қолди юлдузлар,
Деворга бош урди тун ваҳми.
Боғни маҳкам тутди илдиэлар,
Ерға сингди қўрқинчининг шарҳи.

Воҳ, мевалар! Тап-тап тўкилди.
Шўрлик олма. Бечора ўрик.
Увёос тортиб шиддат ўқинди,
Лайли тоғлар сочларин ўрик.

Чироқ ўчди. Ўйқилди зулмат,
Бог тўрида тўзгизган уйга.
Мен турибман зулматга қараб,
Рухим тартиб бермоқда қуйга.

Сафламоқда сўзларни оҳанг,
Қўнглимда куч ортар – беҳадик.
Нима қолди бу тўполондан,
Қоғоздаги муаносиблик?

Келинг, бир кулишайлик!

Сичқонча онасига деди:
– Шу дунёнинг ишларига ҳечам тушуна олмаяпман.

– Нега?
– Биз сичқонлар мушуклардан қўрқамиз. Мушуклар итлардан қўрқишади, итлар одамлардан. Одамларнинг эрқаги хотинларидан қўрқишади, хотинлар эса – биздан.

Иккита қари футболчи суҳбатлашмоқда:

– Қайси биримиз биринчи бўлиб оламдан ўтсак, у дунёда футбол ўйини бор ёки йўқлиги тўғрисида хабар берамиз, келишдикми?

Футболчилар келишиб олишибди-да, кўп ўтмай улардан бири вафот этибди.

Тирик қолган футболчини тушига 3 кун ўтиб, марҳум дўсти кириб дебди:
– Қалайсан дўстим? Бу ерда ҳам футбол бор экан! Лекин сенга ёмон хабарим бор! Келаётган жума куни бўлиб ўтадиган ўйинчилар рўйхатида сенинг ҳам фамилиянг турибди.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

«Миллий тикланиш» демократик партияси
Марказий кенгаши
партиянинг Тошкент вилояти Кенгаши раиси
Маҳмуд Назаровга отаси
Аҳмад НАЗАРОВнинг
вафоти муносабати
билан ўз ҳамдардлигини билдиради.

Бошқотирма

			Кишлоқ	Тўғри	Пойтахти Порт-о-Пренс	Ошқозон касали		Швеция халқи	Хунар	
Кичик дарё	Тадқиқ қилиш усули	Қисқ кўз	Чиройли идиш, гулдон			Сияғиниш	Байроқ, туғ	Атир-уға сотувчи		Юқ кўтар иш мос- ламаси
	Садок			Уринбо- сар, ёрдамчи					Мехнат махсу- лоти	Қўзичоқ мўйнаси
Қурбонжон ... (вақ хазинаси)	Фаҳми тез, сез- гир	Қаёба эиерати			Қизғиш металл	Эркалар овози	Роса, хўп		Ясон ке- маси	Совғи маъбуди
			Чигит тури			Раҳбар- лик қи- луви о- рган		«... шолгом» (эртақ)	Юнон харфи	Она
Гул, бе- зак	Молни халдаш			Тик, тик- ка	Дедал ўғли		Геологик давр		Юнон харфи	
		Бозор-...	Беҳуда			Мадҳия, мадҳ, хамд		Яқинлиги бўлма- ган, ёт	Футбол ҳолати	

ЎЗБЕКИСТОН
«МИЛЛИЙ
ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК
ПАРТИЯСИНING
ИЖТИМОИЙ-
СИЁСII
ГАЗЕТАСИ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Алишер КОДИРОВ – кенгаш раиси,

Акмал САИДОВ, Абдулазиз АККУЛОВ, Аббор ПЎЛАТОВ,
Амридин БЕРДИМУРОДОВ, Бахтиёр САЙФУЛЛАЕВ,
Илхом АБДУЛЛАЕВ, Минхожиддин МИРЗО,
Нодир МУХТОРОВ, Одилжон ТОЖИЕВ, Отабек ЖИЯНБОВЕ,
Озодбек НАЗАРБЕКОВ, Ортиқали ҚОЗОҚОВ,
Феруза МУҲАМЕДЖАНОВА, Хуршид ДЎСТМУҲАММАД,
Шерзодхон ҚУДРАТХЎЖА, Шавкат ШАРИПОВ,
Шухратжон АХУНДЖАНОВ.

Бош муҳаррир:

Миродил АБДУРАҲМОНОВ

ТАХРИРИЯТ

МАНЗИЛИ:

Тошкент шаҳри,
Миробод тумани,
Буюк Турон кўчаси,
41-уй.
Газета тахририят
компьютер
марказида терилди
ва саҳифаланди.

Муаллифлар фикри
тахририят нуктаи
назаридан фарқ
қилиши мумкин.

Тахририятга келган хатлар доимий
эътиборимизда бўлиб, улар
муаллифларига қайтарилмайди.

Навбатчи муҳаррир:

Равшан МАХМУДОВ

Навбатчи:

Вилоятхон ШОДИЕВА

Дизайн гуруҳи:

Маъмуржон ҚУДРАТОВ,
Умид АРСЛОНБЕКОВ,

Фирдавс ҲАМИДУЛЛАЕВ,
Соҳиба СОЛИЕВА

ТЕЛЕФОНЛАР:

Қабулхона (факс): (71) 232-12-03, +99897 755-10-11

Газета «SHARQ» нашриёти-матбаа акциядорлик компаниясида
чоп этилди.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

2008 йил 29 октябрда Ўзбекистон Магбуот ва ахборот
агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Газета ҳафтанинг чоршанба кўни чиқади.

Адади – 25 044.

Газетанинг баҳоси келишилган нархда.

Қоғоз бичими: 350х587. Ҳажми: 4 босма табоқ

Буюртма – 716

Босишга топшириш вақти 21.00.

Топширилди 3:18

Электрон почта:

mtiklanish@ibk.ru / mtiklanish@mail.ru

ISSN 2010-7714